МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Гуманітарно-правовий факультет

Кафедра прикладної лінгвістики

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

магістра

на тему: «Відтворення англомовної метафори в сучасному українському фінансово-економічному дискурсі»»

ХАІ.703.763л.035.719Л41.24О ПЗ

Виконала: студентка ІІ курсу магістратури,
групи 763лМ
Спеціальність 035 «Філологія»
Освітня програма «Прикладна лінгвістика»
Худолій Єва Євгенівна
Керівник: канд. філол. наук, доцент,
Медведь О.В.
Рецензент: доктор тех. наук,
професор кафедри інтелектуальних
комп'ютерних систем
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
Шаронова Н.В.

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1. Метафора та особливості її відтворення у текстах фінансово-економічного дискурсу 5

1.1. Підходи до визначення поняття метафори в сучасному науковому обігу 5

1.2. Класифікації метафори в роботах сучасних науковців 10

1.3. Особливості відтворення метафори під час перекладу 14

1.4. Фінансово-економічний дискурс: основні характеристики та специфіка 18

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 1 30

РОЗДІЛ 2. Дослідження особливостей перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу 31

2.1. Застосування метафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу 31

2.2. Використання неметафоричного перекладу метафор фінансового 45

економічного дискурсу 45

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 2 54

РОЗДІЛ 3. Робота з ABBYY Lingvo 55

3.1. Укладання словника економічних термінів за допомогою ABBYY Lingvo 55

3.2. Практичне застосування електронного економічного словника в перекладацькій діяльності 60

3.3. Рекомендації щодо ефективного використання укладеного електронного словника економічних термінів 66

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 3 79

ВИСНОВКИ 81

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ 84

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ 90

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ 91

Додаток 1 Способи перекладу метафор фінансового дискурсу 92

Додаток 2 Неметафоричні способи перекладу метафор фінансового дискурсу 94

Додаток З Англійсько-український словник економічних термінів із транскрипцією 95

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах стрімкого розвитку сфери економіки та фінансів, постає необхідність перекладу текстів фінансово-економічного дискурсу, насичених професійною лексикою. Одним з прикладів професійної лексики є терміни-метафори фахової мови. Актуальність даної роботи зумовлена відсутністю ґрунтовних досліджень, що фокусуються на термінах-метафорах в англійській фаховій мові та способах їх перекладу на інші мови, зокрема українську. Хоча метафори є важливою складовою частиною фахового дискурсу, їх специфічний характер створює певні складнощі для перекладачів, які намагаються зберегти і точність, і образність в процесі перекладу. Метафоричні терміни часто несуть специфічні культурні та концептуальні значення, які важко відтворити без належної адаптації. Наразі існує обмежена кількість досліджень, що присвячені аналізу особливостей перекладу метафоричних термінів фінансово-економічного дискурсу з української на англійську. Ці дослідження, які часто обмежені окремими аспектами, не охоплюють всієї різноманітності метафоричних термінів та не надають повного огляду методів їх перекладу. Відсутність комплексних досліджень цієї теми ставить під загрозу ефективність міжнародної комунікації в економічному і фінансовому секторах, де точність і зрозумілість є критично важливими. Таким чином, потреба у детальному аналізі термінів-метафор та їх перекладі є очевидною. Це дослідження має на меті заповнити існуючі прогалини в наукових знаннях та надати практичні рекомендації для перекладачів, що працюють у сфері фінансів та економіки. Результати роботи можуть стати основою для подальших досліджень і допомогти удосконалити перекладацькі стратегії, що використовуються в цій галузі.

Науковою новизною отриманих результатів полягає в тому, що зроблено спробу проаналізувати особливості перекладу термінів-метафор фінансового дискурсу з англійської мови українською.

Об’єкт дослідження – метафоричні фінансово-економічні терміни.

Предмет дослідження – особливості перекладу термінів-метафор фінансово-економічного дискурсу з англійської мови українською.

Мета роботи – з'ясувати особливості перекладу термінів-метафор фінансово-економічного дискурсу з англійської мови українською та з української – англійською.

Поставлена мета визначає такі **основні завдання:**

– визначити підходи до визначення поняття метафори;

– навести класифікації метафори;

– описати особливості відтворення метафори;

– окреслити основні характеристики та специфіку фінансово-економічного дискурсу;

– здійснити дослідження особливостей перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу.

Методи дослідження зумовлені метою та специфікою проаналізованого матеріалу.

Для розв'язання поставлених завдань застосовано комплексну методику дослідження. Основними методами дослідження є:

– описовий метод, який застосовано для виокремлення структурних компонентів і типологічних ознак тексту;

– зіставний метод, застосований для уточнення особливостей перекладу;

– загальнонаукові методи аналізу та синтезу.

Матеріали дослідження. Матеріалом дослідження стали приклади вживання термінів медіа ресурсу BBC-News.business.

Теоретична значущість роботи полягає в розширенні знань про специфіку перекладу термінів – метафор у фінансово-економічному дискурсі, їхню когнітивну та культурну природу, а також вплив на професійний текст.

Практичне значення роботи зумовлено тим, що результати дослідження можуть бути використані при викладанні курсів перекладознавства, лінгвістики тексту у закладах вищої освіти.

РОЗДІЛ 1. Метафора та особливості її відтворення у текстах фінансово-економічного дискурсу

1.1. Підходи до визначення поняття метафори в сучасному науковому обігу

Метафора належить до тих об'єктів наукових досліджень, природа яких дає постійний імпульс для розробок в різних областях. Вона викликає інтерес не тільки лінгвістів і літературознавців, а й психологів, філософів, соціологів, політологів, культурологів. Метафора становить інтерес як з погляду її функціонування у якості мовної одиниці, так і з погляду механізмів її породження. Проблема метафори знаходиться в центрі уваги таких дослідників, як лінгвісти, літературознавці, психологи, філософи, соціологи, політологи та культурологи. Г. Шиманович зазначає, що аспекти метафори можна розглядати з кількох параметрів, зокрема як:

- стилістичний або художній прийом;
- як засіб номінації;
- як засіб створення мовної картини світу [42, с. 218].

Протягом останніх десятиліть спостерігається значний зріст у кількості досліджень, присвячених поняттю метафори. Це явище викликане не лише зміною наукової парадигми в гуманітарних науках, а й загальним розумінням важливості та ролі метафори у різних сферах життя. У центрі цього нового напряму стоїть глибоке вивчення людської діяльності, яка забезпечує індивідууму орієнтацію в навколишньому світі. Науковці докладають зусиль для практичного засвоєння, пізнання та розуміння процесів, які відбуваються як у зовнішньому, так і внутрішньому світі людини [25, с. 21].

Слово «метафора» походить від грецького *metapherein – meta + pherein,* [64, с. 117]. З погляду різних дослідників, метафора може мати різне значення, що ускладнює визначення цього поняття. Фахівці у цій галузі часто стикаються з труднощами у встановленні єдиного визначення «метафори». Це викликане

двома аспектами. По-перше, термін «метафора» використовується у різних, хоча і споріднених, значеннях. По-друге, визначення метафори варіюється як всередині, так і між різними її сенсами, відображаючи різні теоретичні концепції та припущення. Іноді термінологічні межі збігаються з науковими дисциплінами, що дозволяє філософам, лінгвістам і психологам визначати метафору з власної перспективи. Однак існують розбіжності навіть у межах дисциплін, які відображають різні підходи до метафори, а також різні теорії про природу мови.

Українські науковці вносять свій внесок у розуміння метафори, пропонуючи різні погляди на її природу, функції та класифікації:

1) риторичний підхід: риторичний підхід розглядає метафору як мовний троп, що використовує перенос значень для підвищення образності і виразності висловлювань. Вона застосовується для створення виразних і емоційно насичених образів, що допомагають досягти ефекту впливу на слухача чи читача. У цьому контексті метафора є стилістичним прийомом, який полегшує сприйняття і розуміння складних ідей. Представниками риторичного підходу є Л. Ревуцька [31, с. 59], Н. А. Бондаренко [7, с. 74];

2) когнітивний підхід: згідно з когнітивним підходом, метафори служать для формування і організації знань, допомагаючи людині краще зрозуміти абстрактні концепти через конкретні образи. Цей підхід акцентує на когнітивних процесах, що лежать в основі метафоричної діяльності, і вважає, що метафори є невід'ємною частиною нашого мислення і сприйняття світу. Представниками когнітивного підходу є такі науковці, як: І. В. Мельничук [24, 126], О. В. Коваленко [19, с. 86];

3) функціональний підхід, який акцентує на ролі метафори в комунікації і її здатності впливати на сприйняття та інтерпретацію інформації. Метафори використовуються як інструменти для досягнення певних комунікативних цілей, таких як переконання, маніпуляція або емоційний вплив. Представниками функціонального підходу є В. М. Синиця [35], Н. І. Бойко [6, с. 100];

4) семантичний підхід, який акцентує на зміні значення слів через метафоричні образи, досліджуючи, як метафори створюють нові семантичні зв'язки та розширюють значення слів. В цьому контексті метафори аналізуються як засоби розширення і трансформації семантичних полів. Представниками семантичного підходу є М. Ю. Соколова [34, с. 112], Т. Л. Кузьменко [22, с. 18];

5) культурологічний підхід – акцентує на тому, що метафори мають культурно специфічний характер і їх розуміння може сильно залежати від культурного контексту. Це дозволяє досліджувати, як метафори відображають культурні уявлення та цінності, і як їх треба адаптувати для збереження культурних відтінків у перекладі. Представниками культурологічного підходу є Л. І. Шевченко [40, с.306], А. В. Левченко [23, с. 76].

Вітчизняні дослідники [2; 18] зауважують, що традиційне тлумачення поняття метафори не відповідає вимогам сучасної семасіології. У сучасній лінгвістиці метафора розглядається в першу чергу як когнітивний явище, що виступає потужним інструментом мислення, фундаментальним методом пізнання і концептуалізації реальності. У когнітивній лінгвістиці метафора розглядається не просто як стилістичний прийом або риторичний засіб для прикраси мови, але як основний когнітивний агент, що організовує думки, формує судження і структурує мовлення. Це специфічний когнітивний процес, який О. О. Селіванова розглядає як область досвіду, що перетинається з іншими сферами [30, с. 317].

Г. Шиманович розглядає метафору як важливий інструмент для розуміння основних механізмів мислення та процесів формування не лише картини світу в контексті певної культури або мови, але й універсального сприйняття світу загалом [41]. Дослідниця також вказує на те, що метафора виступає як механізм, що сприяє організації пізнавальної діяльності людини в цілому. Вона описує це явище як спосіб наукового пізнання, що базується на прямому зв'язку між загальнолітературною мовою та мовою науки, а також як засіб формування думок та розширення словникового запасу людини [41].

Водночас англомовні лінгвісти, такі як Джордж Лакофф та Марк Джонсон, підкреслюють, що метафора є ключовим інструментом мислення, який допомагає структурувати не тільки мову, але й самі наші думки та сприйняття світу. У своїй спільній праці «Metaphors We Live By» вони стверджують, що метафора є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя і глибоко впливає на те, як ми розуміємо абстрактні поняття через конкретні образи [54, с. 76].

Підхід до метафори як когнітивного інструменту підтверджується також роботами англомовних дослідників, таких як Лакофф і Джонсон. У своїй книзі «Philosophy in the Flesh» вони стверджують, що метафора є основою не тільки мови, але й мислення та дії. Вони розглядають метафору як важливий елемент, який структурує наші концептуальні системи і впливає на те, як ми сприймаємо і взаємодіємо з навколишнім світом [52, с. 59].

Інший англомовний дослідник, Макс Блек, у своїй праці «Models and Metaphors» висуває ідею про те, що метафора функціонує як модель, яка дозволяє нам будувати нові концептуальні структури. Він підкреслює, що метафори не тільки прикрашають мову, але й є необхідними для розвитку наукових теорій та концепцій [44].

Основна складність теорії метафори полягає в розумінні механізму, за допомогою якого вона формується. Існують різні підходи до цього питання, які можна поділити на наступні концепції та підходи:

1) когнітивний підхід – цей підхід стверджує, що метафора виникає зі способу, яким людський розум організовує інформацію. Згідно з цією концепцією, метафора використовується для перенесення знань або ідей з одного концептуального області в іншу;

2) лінгвістичний підхід – лінгвісти розглядають метафору як мовний засіб, який використовується для порівняння або позначення одних об'єктів або явищ іншими словами. Згідно з цим підходом, метафора виникає через специфічні мовні засоби, такі як перенос значення слів або вживання алегорічних зображень [27, с. 33];

3) семантичний підхід – підхід зосереджений на розгляді значення слів і взаємозв'язку між ними. Він вказує на те, що метафора виникає тоді, коли слова або вирази з одного контексту використовуються для опису об'єктів або явищ в іншому контексті;

4) культурологічний підхід – підхід акцентує на впливі культурних та соціальних чинників на формування метафор. Він враховує культурні норми, традиції, історію та інші аспекти, які впливають на сприйняття та використання метафор в різних культурах і спільнотах [42, с. 96];

5) асоціативний підхід базується на ідеї, що метафори виникають з асоціацій, які виникають у мисленні людини. За цим підходом, метафоричне вираження виникає внаслідок асоціацій, які з'являються між поняттями або образами;

6) концептуальний підхід розглядає метафору як частину більш широких концептуальних систем або рамок, які визначають спосіб сприйняття світу. Він вказує на те, що метафори виникають через взаємозв’язок між концептуальними категоріями [2, с. 15-19];

7) антропоцентричний підхід стверджує, що метафори виникають через взаємодію людини з оточуючим світом, а також через її спосіб сприйняття та інтерпретації реальності;

8) трикомпонентний підхід розглядає метафору як взаємодію трьох компонентів: суб’єкту, об’єкту та дії. Згідно з цим підходом, метафора виникає через порівняння або аналогію між цими компонентами;

9) антропометричний підхід розглядає метафору як вираз людського способу сприйняття та уявлення про світ, зокрема через використання антропоморфізму або надання людських якостей неістотам або абстрактним поняттям [8, с.33].

Таким чином, можна зробити висновок, що метафора має широкий спектр визначень і тлумачень. Узагальнивши існуючі трактування, можна дійти висновку, що метафора – це здатність слів створювати образний сенс; риторичний засіб, стилістичний троп, заснований на перенесенні значень та

аналогіях, метою якого є посилення образності висловлювання та надання йому певного експресивного забарвлення. Метафора відіграє важливу роль у мові, дозволяючи не лише прикрашати мовлення, але й глибше розуміти та передавати складні ідеї та концепти.

1.2. Класифікації метафори в роботах сучасних науковців

Наразі існує багато досліджень, що розкривають поняття метафори. За час свого розвитку теорія метафори змінила декілька парадигм і сьогодні є сукупністю різнорідних і різноманітних концепцій, які можуть розглядатися як об’єкт вивчення. Одним з ключових аспектів дослідження метафори є принципи її класифікації, а також критерії, за якими метафора може бути класифікована.

Розглядаючи класифікації метафор, можна звернутися до праць як українських, так і зарубіжних лінгвістів, які внесли вагомий внесок у вивчення цього поняття. Український лінгвіст Олена Дяченко, у своїх дослідженнях, звертає увагу на різноманітність метафор, які можуть бути виявлені на різних рівнях мови – морфологічному, синтаксичному та лексичному. За її дослідженнями, метафори можуть мати різні форми виявлення, від образних порівнянь до фразеологізмів та мовних зворотів [9, с. 157].

У зарубіжних дослідженнях, наприклад, у роботах Дж. Лакоффа та М. Джонсона, метафора розглядається як когнітивний механізм перенесення знань та концептів з одного поля на інше. Вони розглядають метафору як важливий інструмент у формуванні нашого мислення та розуміння світу [52, с. 80].

– за способом утворення:

а) прямі метафори: коли порівнювані об’єкти або поняття досить близькі за значенням. Ці метафори використовуються для порівняння об'єктів або понять, які мають схожі або близькі за значенням характеристики;

б) фігурні метафори: коли порівнювані об'єкти або поняття відрізняються за значенням. У цих метафорах порівнювані об'єкти або поняття відрізняються за значенням. Такі метафори допомагають підкреслити особливості об’єкту або поняття.

Аналіз класифікації метафор за способом утворення вказує на багатогранність механізмів їх формування. Різні способи утворення метафор включають у себе як звичайні мовні операції, так і складні когнітивні процеси. Це свідчить про багатошаровість та глибину метафоричного мислення. Аналіз способів утворення метафор допомагає краще зрозуміти природу мовного творчості та образного мислення. Розгляд різних механізмів утворення метафор дозволяє виявити зв’язки між мовою та мисленням, а також визначити вплив культурних та історичних факторів на мовленнєву практику.

– за природою перенесення:

а) фізичні метафори: які ґрунтуються на спільних ознаках матеріальних об’єктів. Ці метафори базуються на спільних ознаках матеріальних об'єктів. Вони можуть бути використані для опису фізичних характеристик, дій чи властивостей;

б) психологічні метафори: які базуються на аналогії між станами або процесами психіки людини. Ці метафори порівнюють стани або процеси психіки людини з об’єктами або явищами. Вони допомагають уявити абстрактні концепції або емоції;

в) абстрактні метафори: які порівнюють абстрактні поняття або процеси. Ці метафори порівнюють абстрактні поняття або процеси, такі як ідеї, емоції або концепції. Вони допомагають зрозуміти складні або абстрактні концепції за допомогою конкретних аналогій.

Аналіз природи перенесення метафор дає можливість краще зрозуміти, як мова використовується для створення образного виразу та вираження складних концепцій. Різні види перенесення вказують на різноманітні шляхи та механізми, за допомогою яких мова виражає наші думки, почуття та уявлення. Дослідження природи перенесення метафор допомагає зрозуміти роль

культурних, соціальних та історичних контекстів у формуванні мовних образів. Різні типи перенесення можуть бути характерними для певних культур або періодів історії, відображаючи особливості менталітету та світогляду. Крім того, аналіз природи перенесення метафор дає можливість виявити зв'язки між мовними структурами та когнітивними процесами людини. Різні способи перенесення вказують на різноманітність мисленнєвих моделей та стратегій у формуванні образного мовлення [20, с. 34].

3) за джерелом порівняння:

а) метафори з природи: порівняння ґрунтуються на спостереженнях природи. Метафори порівнюють об'єкти або явища з природними елементами, такими як гори, річки, сонце тощо;

б) метафори з науки: використовують терміни і концепції з наукових дисциплін;

в) метафори з щоденного життя: відображають щоденні досвід та звички;

г) метафори, що використовують тваринний світ. Такі метафори порівнюють поведінку, характер або якості людини з властивостями тварин;

д) метафори, що базуються на предметах побуту, які порівнюють або асоціюють об'єкти з різними предметами побуту або побутовими сценами;

е) метафори, що ґрунтуються на людських взаєминах. Такі метафори порівнюють стосунки між людьми з різними аспектами міжособистісних взаємин.

Класифікація метафор за джерелом порівняння демонструє, що мова використовує різноманітні образи, відтворюючи природні, тваринні, предметні та соціальні аспекти. Це свідчить про багатошаровість і різноманіття людського сприйняття та вираження світу. Також, аналіз метафор за джерелом порівняння допомагає краще розуміти природу метафоричного мовлення та її роль у формуванні образного мислення. Цей аспект важливий для розуміння культурних та соціальних контекстів, в яких використовуються метафори. Крім того, дослідження класифікації метафор за джерелом порівняння відкриває нові перспективи для подальших досліджень в цій області. Наприклад, можливе

розширення класифікаційних моделей, а також дослідження впливу культурних та історичних факторів на використання метафор в мовленні.

4) за сферою застосування:

а) літературні метафори, які використовуються в літературних творах для творчого вираження ідей;

б) публічні метафори, які застосовуються в політичних, релігійних або соціокультурних контекстах;

в) наукові метафори, які використовуються в наукових дослідженнях для пояснення абстрактних понять.

Аналіз метафор за сферою застосування вказує на широкий спектр областей, в яких метафоричне мовлення використовується для вираження ідей, почуттів та концепцій. Різні сфери, такі як література, наука, політика, релігія та побут, мають свої власні особливості та тенденції у використанні метафор, що варто враховувати при їхньому аналізі. Вивчення метафор за сферою застосування дає можливість краще зрозуміти вплив соціокультурного контексту на формування мовних образів та концепцій. Різні групи людей, соціальні класи та культурні спільноти можуть використовувати метафори відповідно до своїх потреб, цінностей та переконань, що робить їхнє вивчення цікавим та важливим для розуміння суспільного мовлення та ідентичності. Крім того, аналіз метафор за сферою застосування сприяє розкриттю різноманітних функцій метафор у мовленні та мисленні. Вони можуть використовуватися для підкреслення або приховування певних концепцій, вираження емоцій та ставлень, а також для створення імпресії чи враження на аудиторію [14, с. 39].

Отже, класифікація метафори є важливим аспектом дослідження цього явища, оскільки вона дозволяє систематизувати та упорядкувати різноманітні види метафор за різними критеріями. Різні лінгвісти використовують різні підходи до класифікації метафор, враховуючи різні аспекти їхнього функціонування та природи. Класифікація метафори може базуватися на різних критеріях, таких як спосіб утворення, природа перенесення, джерело

порівняння, сфера застосування та інші. Розуміння різних типів метафор та їх класифікації допомагає краще зрозуміти їхню роль у мовленні та мисленні, а також їхній вплив на спілкування та концептуалізацію світу.

1.3 . Особливості відтворення метафори під час перекладу

Переклад метафори – складний процес, який включає в себе ряд когнітивних, психологічних і лінгвістичних факторів. Вивчення цього процесу має важливе значення для розуміння того, як метафори працюють в мовленні та текстах, а також як вони сприймаються та інтерпретуються читачами, слухачами або глядачами. Переклад метафор може бути визначений як складний виклик для перекладача, оскільки вимагає вирішення багатьох складних лінгвістичних, літературних, культурних та навіть психологічних проблем. Точність та адекватність перекладу метафор часто має вирішальне значення для розуміння всього тексту, враховуючи важливість метафор у будь-якому творі [10, с. 33].

Спільність лінгвістичних і культурних аспектів створює значні труднощі під час перекладу метафор. Розглянемо основні аспекти, які ускладнюють переклад метафоричних висловів. При перекладі тексту з іншої мови перекладачеві необхідно вміло розпізнати метафори в оригінальному тексті. В іншому випадку існує ризик буквального перекладу, що може призвести до втрати сенсу або його спотворення в перекладі. У таких випадках перекладач має мати високий рівень мовної ерудиції та широке розуміння культурних контекстів.

Після визначення метафор у тексті, наступним викликом стає їх відтворення у перекладі максимально адекватним чином. Тут ключовим фактором стає професійна кваліфікація перекладача: досвідчений лінгвіст має не лише вміння оперувати широким спектром образів у рідній та мові перекладу, але й здатність знаходити відповідності між ними, а також вміло вибирати належний спосіб передачі образності, що не завжди полягає у

прямому відтворенні метафори. У певних випадках перекладач може використовувати метафори навіть у тих випадках, коли вони відсутні у вихідному тексті, якщо така потреба виникає у контексті перекладу. Однак цей підхід вимагає високого рівня експертизи, оскільки надмірне завантаження перекладу метафоричними конструкціями може призвести до втрати індивідуального стилю автора та порушення сенсу не лише окремих елементів тексту, але і всього змісту [31, с. 125].

Переклад метафоричних перенесень може стати складною задачею з кількох причин. По-перше, може виникнути ситуація повної відсутності аналога в мові перекладу, коли аналогічна метафора не існує або не є загальновживаною. У такому випадку перекладачеві доводиться шукати найближчий еквівалент, що може призвести до втрати частини семантики або експресивності.

По-друге, можуть зустрічатися ситуації, коли існують аналогічні за змістом метафори в мові перекладу, але вони мають різний відтінок і контекст використання. Наприклад, метафора, що має позитивний звучання в одній мові, може мати негативний або нейтральний звук у іншій мові, що потребує уважного підбору аналога. Крім того, різниця в культурних контекстах також ускладнює переклад метафор. Оскільки метафори часто відображають культурні уявлення та стереотипи, їх переклад потребує не лише знань мови, але і розуміння культурного контексту, що може бути відмінним у різних країнах [21, с. 273].

Навіть структурні особливості метафор можуть викликати труднощі у перекладі, особливо при різниці між граматичними та синтаксичними системами мов. В українській мові, наприклад, метафори можуть мати іншу структуру порівняно з англійською або іншою мовою, що потребує додаткових умінь і знань у перекладача. У зв’язку з цим, переклад метафор вимагає від перекладача не лише мовних знань, але і широкого розуміння культурних, літературних та семантичних аспектів обох мов, що становить великий виклик у перекладацькій практиці.

У перекладі метафор використовуються різні стратегії, але два основні підходи – це метафоричний та неметафоричний переклад. Метафоричний переклад полягає у відтворенні метафор за допомогою аналогічних метафор у мові перекладу. Цей підхід передбачає використання в тексті перекладу метафор різного ступеня близькості між вихідною та цільовою мовами. Іноді перекладач може знайти абсолютний еквівалент метафори в мові перекладу, що дозволяє зберегти весь семантичний навантаження та експресивність оригіналу. Однак, частіше за все, він використовує приблизні аналоги, які відтворюють схожість у концепті або образному змісті.

Неметафоричний переклад, навпаки, передбачає відсутність метафор в тексті перекладу. У цьому випадку перекладач старається відтворити сенс оригіналу без використання метафоричних виразів. Зазвичай цей підхід вибирають у випадках, коли метафори вихідного тексту є неперекладними або вони втрачають свою експресивність і семантичний навантаження при перекладі. Обидва підходи мають свої переваги та недоліки і використовуються в залежності від конкретного контексту, мети перекладу та особливостей мови [14, с. 317].

У вищезазначеному перекладі описуються методи метафоричного еквівалента і методу метафоричного аналога. При методі метафоричного еквівалента зберігається весь комплекс значень перекладної одиниці, що дозволяє побудувати подібну метафоричну одиницю в мові перекладу, збігаючись за всіма параметрами з метафоричною одиницею оригіналу. Обидва варіанти мають схожий лексико-граматичний склад та ряд однакових лексико-граматичних показників, таких як сполучуваність, приналежність до однієї граматичної категорії, уживаність та зв’язок з контекстними словами-супутниками. Цей підхід дозволяє зберегти семантичну відповідність між мовами [10, с. 33].

Другий тип метафоричних відповідностей становлять метафоричні аналоги. У разі відсутності метафоричного еквівалента, у мові перекладу добирається метафора з аналогічним метафоричним значенням, заснована на

іншому образі. Метафоричний аналог є повноцінною відповідністю одиниці перекладу з метафоричним значенням, яка перекладається, але відрізняється від неї за певним показником: у ній присутні інші компоненти, зміни форми, зміна синтаксичної побудови тощо.

При неметафоричному перекладі значення одиниці метафоричного складу передається засобами лексичних, а не метафоричних засобів мови перекладу. Він використовується зазвичай, якщо неможливо застосувати метафоричний еквівалент або аналог. Такий переклад, враховуючи навіть компенсаційні можливості контексту, важко назвати повноцінним, оскільки існують деякі втрати у метафоричності, конотації, експресивності, відтінках значень.

Лексичний переклад застосовується у випадку, коли поняття або певний об’єкт в одній мові описується за допомогою метафори, а в іншій – за допомогою слова. При такому перекладі метафор, необхідно прагнути хоча б до часткового збереження образності лексичної одиниці у передачі значень їх окремих елементів. Калькування, або дослівний переклад, застосовується в тих випадках, коли іншими прийомами, зокрема метафоричними або порівняльними, не можна передати образне, семантико-стилістичне й експресивно-емоційне значення метафори. До цього методу вдаються у випадках, «коли виникає необхідність передати гру слів оригіналу» [16, с. 318].

Калькування застосовується переважно у випадках, коли в українській мові відсутні аналогічні метафоричні вирази англійської мови або коли вони позначають поняття чи об’єкти, незнайомі українському читачеві. Цей метод дозволяє передати живий образ англійської художньої одиниці, що складно досяжне за допомогою вільного перекладу, який, зазвичай, пояснює значення англійської метафори. Перевагою кальок є можливість зберегти образний характер оригіналу та допомогти подолати труднощі, що виникають, коли образ в оригіналі створений для розкриття розгорнутої метафори Калькування можливе лише у тих випадках, коли дослівний переклад здатний передати справжній зміст усієї метафоричної одиниці. Такий підхід застосовний лише

тоді, коли перекладач має впевненість, що читач мови перекладу зможе правильно розуміти значення фрази. Описовий переклад полягає в тлумаченні метафоричної одиниці шляхом перекладу образних елементів за допомогою вільного поєднання слів. Цей метод застосовується лише у випадку відсутності повного еквівалента у мові перекладу, і може супроводжуватися поясненням [10, с. 33].

Таким чином, переклад метафоричних перенесень є викликом для перекладача через їхню експресивність, стилістичну виразність і культурну специфіку. При перекладі метафор важливо враховувати їх багатозначність та контекст, в якому вони використовуються.

1.4. Фінансово-економічний дискурс: основні характеристики та специфіка

Фінансово-економічний дискурс є важливою складовою сучасного інформаційного простору, що охоплює широкий спектр текстів та комунікативних ситуацій, пов’язаних з економічною діяльністю, фінансовими операціями та управлінням фінансами. Цей дискурс має свої особливості, які визначають його специфіку та відрізняють від інших типів дискурсів.

Економіка (від грец. oikonomia – управління господарством) – це найважливіша сфера суспільного життя, в якій на основі використання різноманітних ресурсів здійснюється виробництво, обмін, розподіл та споживання продуктів людської діяльності. У рамках економіки формується і постійно розвивається система продуктивних сил і економічних відносин, які регулюються різними типами економічних законів [4, с. 279].

Економіка як наука представляє собою складну систему знань, що охоплює всі аспекти господарської діяльності людства. Вона досліджує механізми виробництва, розподілу та споживання матеріальних благ, а також закономірності розвитку економічних систем різних рівнів складності, від окремих підприємств до глобальної економіки.

Фундаментальною особливістю економічної науки є її тісний зв'язок з практичною діяльністю людей та суспільства в цілому. Економічні процеси пронизують усі сфери життя, впливаючи на соціальні відносини, політичні рішення, культурний розвиток та технологічний прогрес, формуючи складну мережу взаємозалежностей та причинно-наслідкових зв'язків.

Економічні закони відображають об'єктивні закономірності функціонування господарських систем та механізми їх розвитку. Вони виявляються через складну взаємодію численних факторів, включаючи поведінку економічних суб'єктів, ринкові механізми, державне регулювання та міжнародні економічні відносини.

Ринкові механізми відіграють ключову роль у сучасній економічній системі, забезпечуючи ефективний розподіл ресурсів та встановлення оптимальних цін на товари та послуги. Процеси ціноутворення базуються на взаємодії попиту та пропозиції, відображаючи реальні потреби суспільства та можливості виробників.

Конкуренція як невід'ємний елемент ринкової економіки стимулює розвиток інновацій та підвищення ефективності виробництва. Вона змушує виробників постійно вдосконалювати свою продукцію, знижувати витрати та покращувати якість обслуговування споживачів.

Важливу роль в економічній системі відіграє державне регулювання, яке забезпечує створення правових рамок для економічної діяльності та здійснює контроль за дотриманням встановлених правил. Держава також виконує функції перерозподілу доходів, забезпечення соціальних гарантій та стабілізації економічного розвитку.

Глобалізація економічних процесів створює нові можливості та виклики для розвитку національних економік. Міжнародна торгівля, рух капіталу та технологій формують складну систему економічних взаємозв'язків між країнами, впливаючи на їх економічний розвиток та добробут населення.

Інноваційний розвиток та технологічний прогрес виступають ключовими факторами економічного зростання в сучасному світі. Впровадження нових

технологій та методів виробництва дозволяє підвищувати продуктивність праці та ефективність використання ресурсів.

Соціальна складова економічних процесів проявляється через механізми розподілу доходів та забезпечення соціальних гарантій. Економічна система повинна забезпечувати справедливий розподіл благ та можливостей для всіх членів суспільства.

Екологічні аспекти економічного розвитку набувають все більшого значення в сучасному світі. Необхідність збереження навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів вимагає впровадження нових підходів до організації виробництва та споживання.

Фінансова система відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування економіки. Банки, фінансові ринки та інші фінансові інституції забезпечують рух капіталу, кредитування економічної діяльності та управління ризиками.

Людський капітал стає все більш важливим фактором економічного розвитку. Інвестиції в освіту, охорону здоров'я та професійний розвиток працівників визначають потенціал економічного зростання та конкурентоспроможність національних економік.

Циклічність економічного розвитку є однією з фундаментальних характеристик ринкової економіки. Періоди зростання змінюються спадами, що вимагає розробки ефективних механізмів стабілізації економічного розвитку та подолання кризових явищ.

Інституційна структура економіки, включаючи правову систему, державні інститути та неформальні правила поведінки, створює основу для ефективного функціонування економічних механізмів. Якість інститутів значною мірою визначає успішність економічного розвитку та здатність економіки адаптуватися до нових викликів. [20, с. 40].

У сучасному світі економіка є глобальною, охоплюючи міжнародні ринки і глобальні виробничі ланцюги. Це додає додаткового рівня складності у вивчення і розуміння економічних процесів, оскільки національні економіки

все більше взаємопов’язані і взаємозалежні. Економіка також відіграє вирішальну роль у формуванні державної політики. Економічні стратегії і рішення урядів безпосередньо впливають на добробут громадян, стабільність і розвиток країни. Це включає в себе фіскальну і монетарну політику, регулювання ринків праці, інвестиції в інфраструктуру, освіту і охорону здоров’я, а також заходи з підтримки інновацій та підприємництва [11, с. 63–66].

В англомовній науковій традиції існує напрям досліджень, відомий як «economic discourse research», який зосереджується на аналізі взаємодії між суб’єктами, що мають позамовні цілі отримання фінансової вигоди. Дослідження в цій галузі спрямовані на вивчення мовленнєвих практик, які використовуються в економічному контексті для досягнення конкретних економічних цілей, таких як торгівля, інвестиції, маркетинг та управління бізнесом. Становлення нової дисциплінарної галузі, як-от дослідження економічного дискурсу, супроводжується достатньою рухливістю в трактуванні самого поняття економічного дискурсу. У різних дослідженнях це поняття може мати дещо відмінні інтерпретації, що відображає його багатогранність та складність. У вітчизняній традиції паралельно використовується термін «економічна комунікація», який також охоплює взаємодію між економічними суб’єктами та їхні мовленнєві практики. У роботах одних і тих же авторів поняття «економічний дискурс» зазвичай визначається як «мовленнєві дії та засоби, що відображають реалії економічного життя», або як «спосіб спілкування, що складається у використанні людьми усного та писемного мовлення для реалізації реалій економічного світу» [35, с. 5].

Західноєвропейський дослідник Ф. Баргієла-Чіаппіні визначає економічний дискурс як «усе, що стосується способів, якими люди спілкуються, використовуючи усне мовлення або листування в комерційних організаціях для виконання роботи», а також як «соціальне спілкування в економічному контексті» [43].

В українській лінгвістиці дослідження у сфері фінансово-економічної лінгвістики почали проводити відносно недавно. Це, ймовірно, пов'язано з традиційною закритістю економічної сфери, яка тривалий час не сприяла широкому науковому аналізу з мовознавчої точки зору. Відомий український дослідник А. Р. Полохач підкреслює, що економічна лінгвістика є «молодим» напрямом у лінгвістичних дослідженнях. Він визначає економічну лінгвістику як синтез ділової мови та економічної термінології, яка вивчає функціонування мови та використання мовних ресурсів в економічній діяльності [26, с. 71].

Економічна лінгвістика, за А. Р. Полохач, включає дослідження специфічних мовних засобів, які використовуються в економічному дискурсі. Це охоплює не лише термінологію, але й структурні та стилістичні особливості мови, що використовується в економічних текстах, документах, наукових статтях і під час усної комунікації в економічній сфері. Дослідження також акцентують увагу на тому, як мова відображає економічні реалії, впливає на економічні рішення та взаємодії між економічними суб’єктами.

Однією з важливих задач економічної лінгвістики є аналіз того, як мова впливає на ефективність економічної комунікації, на формування економічних понять та ідей, а також на прийняття рішень у бізнес-середовищі. Це включає вивчення мовних актів, стратегій переконання та аргументації, які використовуються у фінансових звітах, рекламних матеріалах, переговорах та інших формах економічної комунікації [28]. Дослідник зазначає, що фокус інтересів сучасної вітчизняної економічної лінгвістики базується на міждисциплінарному підході та включає в себе вивчення таких ключових напрямків: економічний дискурс, економічна риторика, документознавство (документаційна лінгвістика), тощо.

Витоки вітчизняної економічної лінгвістики як можна простежити у лінгвістиці тексту та функціональній стилістиці, соціолінгвістиці і психолінгвістиці, лінгвопрагматиці, когнітивістиці, дискурсології, теорії комунікації, теорії організації та організаційної комунікації, теорії менеджменту, в прикладних дослідженнях «мови для спеціальних цілей».

А. Р. Полохач також підкреслює, що економічна лінгвістика межує з такими суміжними галузями, як медіалінгвістика, юридична лінгвістика, політична лінгвістика та бізнес лінгвістика. Це робить її міждисциплінарною галуззю, що включає елементи з різних аспектів мовознавства. За словами науковця, предметом економічної лінгвістики є дослідження функціонування мови в економіці та лінгвістична складова ділового спілкування. Основний об'єкт дослідження економічної лінгвістики становить економічний дискурс, який науковець визначає як відкриту сукупність текстів, інтегрованих економічною тематикою, та як вербалізацію ділового спілкування. Це означає, що економічний дискурс охоплює всі тексти, які мають відношення до економічної сфери, включаючи фінансові звіти, економічні аналітичні статті, комерційні пропозиції, рекламні матеріали та інші форми письмової та усної комунікації в економічній діяльності. Дослідження економічного дискурсу включає аналіз мовних засобів, що використовуються для передачі економічної інформації, виявлення специфічних термінів та фраз, а також вивчення структурних та стилістичних особливостей мови, що використовується у різних економічних контекстах. Це допомагає зрозуміти, як мова впливає на економічну комунікацію та прийняття рішень, а також як економічні реалії відображаються у мовних актах

Ю. Данюшина зазначає, що наразі фінансово-економічна лінгвістика спрямовується на вивчення ряду ключових аспектів, зокрема:

1. Термінології фінансів;
2. Лексики економічного дискурсу, яка включає дослідження мовних засобів, що використовуються для передачі економічної інформації;
3. Словникового складу англійської мови ділового спілкування, що включає аналіз специфічних термінів та виразів, які використовуються у бізнес-контексті;
4. Процесу розширення запозичень у сфері економіки, що передбачає вивчення інтеграції іноземних слів та виразів у мовну практику економічної сфери;

5. Мови різних соціальних груп приватних підприємців, наприклад, жаргону вуличних торговців, що допомагає зрозуміти специфічні мовні особливості цих груп;

6. Окремих дискурсивних сфер, таких як дискурс базару і ринку, які мають свої унікальні мовні характеристики;

7. Корпоративного дискурсу комерційних фірм, що включає аналіз мови, використовуваної у внутрішній та зовнішній комунікації компаній;

8. Жанрів і конвенцій письмової ділової та електронної комунікації, що передбачає вивчення стилю та структури ділового листування і електронних повідомлень;

9. Публічної мови ділової людини, яка включає мовні засоби, що використовуються під час публічних виступів, презентацій та переговорів;

10. Мовного портрета підприємця, що допомагає зрозуміти, як мовні особливості відображають особистість та професійні якості підприємця;

11. Міжкультурної ділової комунікації, яка включає вивчення особливостей комунікації між представниками різних культур у бізнес-середовищі

При цьому, як зазначає В.І. Романченко, перспективи галузі пов’язуються з поглибленим вивченням:

а) організаційної, корпоративної та управлінської комунікації, що охоплює аналіз мовних стратегій та тактик, використовуваних у внутрішній та зовнішній комунікації компаній;

б) усного, письмового і технічно-опосередкованого ділового спілкування, з його типологією і жанровою класифікацією, що дозволяє систематизувати різноманітні форми бізнес-комунікації;

в) професійних підмов економічної сфери, таких як банківська, біржова, бухгалтерська, адміністративна, виробнича та інші, що допомагає зрозуміти специфіку термінології та мовних засобів, використовуваних у різних підгалузях економіки;

г) навчально-академічної мови бізнесу, економіки, менеджменту, яка застосовується в навчальних посібниках, академічних і науково-популярних публікаціях, лекціях і тренінгах ділової тематики, а також у мовному консалтингу та коучингу, що сприяє підготовці фахівців у відповідних галузях;

д) мови бізнес-медіа, яка включає аналіз мовних особливостей, що використовуються в бізнес-новинах, аналітичних статтях та інших медіа-матеріалах економічної тематики;

е) мови PR, реклами та маркетингу, а також спеціальних мовних технік продажів і телемаркетингу, що дозволяє розкрити ефективні мовні засоби для просування товарів і послуг;

ж) дискурсу презентацій, нарад, переговорів, співбесід та інших управлінських завдань, що передбачає аналіз мовних практик, які сприяють успішному проведенню цих заходів;

з) бізнес-лексикографії, яка включає створення та аналіз словників і глосаріїв економічної тематики, що забезпечують точність і зрозумілість термінології;

и) документознавства, яке вивчає мовні аспекти створення та використання ділових документів;

к) міжкультурної економічної та бізнес-комунікації, яка охоплює аналіз мовних і культурних відмінностей, що впливають на ефективність міжнародної бізнес-комунікації [29, с. 11–14].

Термінологія фінансово-економічного дискурсу є складною та багаторівневою системою, що відображає всю різноманітність економічних відносин та фінансових процесів у сучасному світі. Розуміння структури та особливостей цієї термінологічної системи має crucial значення для ефективної комунікації в професійному середовищі, перекладацької діяльності та міжнародних економічних відносин.

Банківська термінологія становить один з найбільших та найважливіших сегментів фінансово-економічного дискурсу, охоплюючи широкий спектр понять, пов'язаних з банківськими операціями, фінансовими інструментами та

банківськими послугами. Ця група термінів постійно розвивається та збагачується новими поняттями, відображаючи інновації у банківській сфері та розвиток фінансових технологій.

Термінологія фондового ринку та інвестиційної діяльності формує окремий потужний пласт професійної лексики, що включає терміни, пов'язані з цінними паперами, біржовими операціями, інвестиційними стратегіями та управлінням портфельними інвестиціями. Особливістю цієї групи є значна кількість англіцизмів, що відображає глобальний характер фінансових ринків.

Бухгалтерська та аудиторська термінологія представляє собою чітко структуровану систему понять, що описують процеси обліку, контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств. Ця термінологічна група характеризується високим ступенем стандартизації та уніфікації, що зумовлено міжнародними стандартами фінансової звітності.

Податкова термінологія охоплює широкий спектр понять, пов'язаних з оподаткуванням, податковим плануванням та адмініструванням податків. Специфіка цієї групи термінів полягає в її тісному зв'язку з національним законодавством та особливостями податкових систем різних країн.

Страхова термінологія формує окремий масив спеціалізованої лексики, що описує різноманітні аспекти страхової діяльності, види страхування, страхові продукти та механізми управління ризиками. Ця група термінів відзначається високою специфічністю та складністю, що відображає комплексний характер страхових відносин.

Термінологія міжнародної торгівлі та зовнішньоекономічної діяльності включає поняття, пов'язані з експортно-імпортними операціями, міжнародними розрахунками та валютними операціями. Особливістю цієї групи є її інтернаціональний характер та значний вплив міжнародних торговельних угод і конвенцій.

Макроекономічна термінологія охоплює поняття, що описують економічні процеси на рівні національної економіки та міжнародних

економічних відносин. Ця група термінів характеризується високим рівнем абстракції та складними взаємозв'язками між поняттями.

Мікроекономічна термінологія включає терміни, що описують економічні процеси на рівні окремих підприємств, галузей та ринків. Ця група відзначається більшою конкретністю та практичною спрямованістю порівняно з макроекономічною термінологією.

Термінологія фінансового менеджменту охоплює поняття, пов'язані з управлінням фінансовими ресурсами підприємств, фінансовим плануванням та аналізом. Ця група термінів характеризується комплексністю та міждисциплінарним характером.

Термінологія ризик-менеджменту формує особливу групу понять, що описують процеси ідентифікації, оцінки та управління різноманітними видами фінансових та економічних ризиків. Специфіка цієї групи полягає в її тісному зв'язку з математичними та статистичними методами аналізу.

Інвестиційна термінологія охоплює широкий спектр понять, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, оцінкою інвестиційних проектів та управлінням інвестиційним портфелем. Ця група термінів постійно розвивається, відображаючи появу нових інвестиційних інструментів та стратегій.

Термінологія фінансового аналізу включає поняття, що описують методи та інструменти аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їх ефективності та прогнозування розвитку. Ця група характеризується значним використанням математичного апарату та спеціальних аналітичних методик.

Термінологія цифрової економіки та фінансових технологій формує новітній пласт фінансово-економічної лексики, що відображає процеси цифровізації економіки та розвиток інноваційних фінансових послуг. Ця група термінів активно розвивається та збагачується новими поняттями, пов'язаними з блокчейном, криптовалютами та іншими інноваційними технологіями.

Корпоративна фінансова термінологія охоплює поняття, пов'язані з управлінням фінансами корпорацій, корпоративним управлінням та стратегічним фінансовим плануванням. Ця група термінів відзначається

комплексністю та тісним зв'язком з практикою корпоративного управління. Орієнтуючись на функціональний поділ економічного дискурсу, запропонований Ю. Данюшиною, можна виділити наступні тематичні групи термінології економічного дискурсу:

1) термінологія навчального та академічного економічного дискурсу, яка активно використовується в підручниках, посібниках та наукових дослідженнях різних аспектів фінансів, бізнесу, менеджменту та підприємництва;

2) термінологія ритуально-суспільного економічного дискурсу, що використовується в доповідях, промовах корпоративних керівників перед акціонерами та персоналом, презентаціях та дискурсі PR та реклами;

3) термінологія економічного дискурсу документів, яка вживається у діловому листуванні, корпоративних документах, розпорядженнях та статуті компанії;

4) термінологія дискурсу медіабізнесу, що використовується при освітленні діяльності компанії у текстах медіа-дискурсу;

5) термінологія професійної ділової комунікації, яка включає фахову термінологію або професіоналізми, що вживаються у рамках переговорів, обговорень з клієнтами та колегами, включаючи виробничий та технічний дискурс, а також сленг та арго, що застосовуються у економічному дискурсі [31, с. 53].

Спеціалізації у фінансово-економічному дискурсі охоплюють широкий спектр тематичних напрямів та галузей, зокрема:

1) фінансова термінологія, яка включає терміни та концепти, пов’язані з управлінням грошима, інвестиціями, ризиками;

1) акціями, облігаціями та іншими фінансовими інструментами;

3) банківська справа та торгівля – глузь, що охоплює терміни та поняття, пов’язані з діяльністю банків, кредитуванням, платежами, міжнародною торгівлею, імпортом та експортом;

4) бухгалтерія – включає терміни та концепти, пов'язані з обліком, фінансовою звітністю, податками, аудитом та іншими аспектами фінансового обліку;

5) менеджмент – термінологія, яка описує процеси управління організаціями, включаючи стратегічне планування, організаційну структуру, керування персоналом та операційні процеси;

6) виробництво – охоплює терміни та поняття, пов'язані з виробничим процесом, технологіями, обладнанням, які варіюються залежно від галузі промисловості;

7) реклама та маркетинг – включає терміни та концепти, пов’язані з рекламними стратегіями, брендуванням, продажами, аналізом ринку та маркетинговими дослідженнями;

8) ділова та юридична термінологія – описує правові аспекти бізнесу, включаючи контракти, угоди, права та обов'язки сторін, корпоративне право та інші юридичні аспекти;

9) навчальна та академічна мова – термінологія, яка використовується в навчальних матеріалах, підручниках, наукових публікаціях, лекціях та інших освітніх контекстах для опису бізнесу, економіки та менеджменту.

Отже, можна зробити висновок, що сучасна економічна термінологія як в англійській, так і в українській мовах є досить розгалуженою системою. Це обумовлено комплексністю поняття економіки, яке охоплює різноманітні сфери, такі як виробнича, мікро- та макроекономіка, менеджмент, реклама та PR, міжнародні відносини тощо. Кожен з цих секторів має свою власну комунікаційну систему, побудовану на використанні специфічної термінології. Всі ці сектори разом формують систему термінології економічного дискурсу, яка відображає та регулює спілкування в економічному середовищі.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 1

У перебігу аналізу теоретичних джерел, ми з'ясували, що метафора характеризується наявністю широкого кола визначень. Встановлено, що метафора розуміється властивість слів утворювати образний сенс; як риторична фігура, стилістичний троп, заснований на перенесенні, аналогії, метою якого є підвищення образності висловлювання, надання йому певного експресивного забарвлення. Існує чотири типи метафор: номінативна метафора; образна метафора; когнітивна метафора; генералізуюча метафора. Виділяються також орієнтаційні, онтологічні та структурні метафори.

Аналіз дозволив встановити, що наразі існують різноманітні класифікації метафор, утворені на основі різних критеріїв та підходів. Дослідники класифікують метафори згідно типу перенесення, на якому засновано метафору, за критерієм відсутності / присутності опорного слова, за досвідом взаємодії з навколишньою дійсністю, за критерієм характеристики метафорою предметів, явищ або понять, за способом впливу метафори її адресата.

Встановлено також, що переклад метафор становить значні труднощі для перекладача, що пояснюється їх експресивністю, стилістичною маркованістю і національно–культурною специфікою. Аналіз показав, що переклад метафор обумовлює використання перекладацьких трансформацій, які дають змогу досягнути адекватного перекладу таких важливих для текстів одиниць. До основних способів перекладу метафор було віднесено метафоричний та неметафоричний переклад.

Зазначено, що дослідження в рамках української фінансово-економічної лінгвістики розпочались відносно нещодавно. Серед груп термінології фінансово-економічного дискурсу виділяють наступні тематичні групи: термінологія навчального та академічного фінансово-економічного дискурсу, термінологія ритуально-суспільного економічного дискурсу, термінологія економічного дискурсу документів, термінологія дискурсу медіабізнесу та термінологія дискурсу професійної ділової комунікації.

РОЗДІЛ 2. Дослідження особливостей перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу

2.1. Застосування метафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу

У другому розділі буде проаналізовано особливості перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу. Першим кроком, розглянемо особливості застосування метафоричного перекладу метафор фінансово-економічного дискурсу. Матеріалом для дослідження стали тексти фінансового розділу BBC-News. Нами було виокремлено такі способи метафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу:

1. Метафоричний еквівалент:

(1) *he has a mountain of paperwork to deal with* [59, с. 97].

У нього *гора паперової роботи.*

Метафора a mountain of paperwork перекладається українською мовою як «*гора паперової роботи*». Обидва вирази використовують одну й ту ж метафору – «гору», що символізує величезну кількість чогось. Це приклад прямого еквівалентного перекладу, що зберігає як метафоричний образ, так і його інтенсивність.

(2) *the project is at a crossroads* [55, с. 96].

Проєкт знаходиться *на роздоріжжі.*

Аналіз: Метафора "at a crossroads" має аналогічний переклад в українській мові — "на роздоріжжі". Обидва вирази означають стан невизначеності або момент прийняття важливого рішення. Це приклад еквівалентного перекладу, де зберігається метафоричність і образність оригіналу.

(3) *the economy is on shaky ground* [55, с. 96].

Економіка знаходиться *на хиткому ґрунті.*

Метафора on shaky ground передається як на хиткому ґрунті в українській мові, що є прямим еквівалентом і зберігає метафоричний образ нестабільності або небезпеки.

(4) *the market is a battlefield where only the strongest survive and thrive* [65].

Ринок – це *поле битви,* де виживають і процвітають тільки найсильніші.

Метафора *battlefield* символізує жорстоку конкуренцію. Переклад використовує цей образ, щоб відобразити конкурентний характер ринку. Отже, приклад свідчить про застосування еквіваленту метафори.

(5) *he is a shark in the business world* [65].

Він – *акула у світі бізнесу.*

Метафора *shark (акула)* використовується для позначення агресивної або хитрої людини у бізнесі. Український переклад є прямим еквівалентом і зберігає той самий образ хижака, що передає небезпечний і безжалісний характер.

(6) *the business deal was a double-edged sword* [65].

Бізнес-угода була *мечем з двома лезами*.

Метафора *double-edged sword* перекладається дослівно як *меч з двома лезами.* Однак у перекладі втрачається загальне розуміння, що це щось з позитивними і негативними аспектами. Проте, еквівалентний переклад зберігає образ меча, хоча й потребує контекстуального пояснення.

(7) *he's skating on thin ice* [65].

Він *ходить по тонкому льоду.*

Метафора *skating on thin ice* має прямий еквівалент в українській мові – *ходити по тонкому льоду*, що зберігає той самий образ небезпеки чи ризику. Отже, було застосовано спосіб еквівалентного, метафоричного перекладу.

(8) *they need to weather the financial storm* [65].

Їм потрібно пережити *фінансову бурю.*

Англійська метафора *weather the storm* (*витримати бурю*) має прямий еквівалент в українській мові *пережити бурю*. Обидва вирази

використовуються для позначення необхідності подолати важкі часи. Цей переклад точно передає як значення, так і метафоричну природу фрази.

(9) *the company is drowning in debt* [65].

Компанія *тоне в боргах.*

Метафора *drowning in debt* (дослівно *тоне в боргах*) також існує в українській мові в еквівалентному вигляді. Використання прямого еквівалента дозволяє передати ту саму образність та емоційний ефект, що і в оригіналі.

(11) *the new policy sparked a gold rush among investors* [65].

Нова політика викликала *золоту лихоманку* серед інвесторів.

Метафора *gold rush (золота лихоманка)* використовується в обох мовах для опису ажіотажу або великого інтересу до чогось (у даному випадку, до інвестування). Прямий переклад зберігає оригінальне значення та образність, тому це еквівалентний переклад.

(12) *the firm is skating on thin ice with their current strategy* [65].

Фірма *ходить по тонкому льоду* зі своєю нинішньою стратегією.

Метафора *skating on thin ice* має прямий еквівалент в українській мові *ходити по тонкому льоду*. Обидва вирази описують ризиковану ситуацію, коли будь-яка помилка може призвести до серйозних наслідків.

(13) *she is a rising star in the finance world* [65].

Вона – *зірка, що сходить,* у світі фінансів.

Метафора *rising star* має еквівалент *зірка, що сходить*, який однаково використовується в обох мовах для опису особи, яка швидко досягає успіху або популярності в певній галузі. Отже, у прикладі використано еквівалентний переклад метафори фінансового дискурсу.

(14) *they are building a solid financial foundation* [65].

Вони будують *міцну фінансову основу.*

Метафора *solid foundation (міцна основа)* має прямий еквівалент в українській мові і використовується для позначення стабільної основи, на якій можна будувати щось далі.

(15) *the CEO is tightening the company's belt* [65].

Генеральний директор *затягує пояси компанії.*

Метафора *tightening the belt (затягувати пояси)* є ідентичною в українській мові і використовується для позначення зменшення витрат або обмеження бюджету в складні часи. Таким чином, при перекладі фінансово-економічної метафори застосовано еквівалентний переклад.

(16) *the merger is a double-edged sword that could either lead to significant growth or major setbacks depending on how it is managed* [65].

Злиття – це *меч з двома лезами,* який може привести або до значного зростання, або до серйозних невдач залежно від того, як його управляють.

Метафора *double-edged sword* означає, що злиття має як позитивні, так і негативні наслідки. При перекладі, вираз *меч з двома лезами* застосовано для збереження метафоричного образу, підкреслюючи подвійність наслідків. Образ меча передає потенційну небезпеку і вигоди одночасно.

(17) *the sudden market downturn has created a financial storm that the company is struggling to navigate* [65].

Раптовий спад ринку створив *фінансову бурю,* яку компанія намагається подолати.

Метафора *financial storm* описує кризову ситуацію. Переклад *фінансова буря* використовує образ бурі, щоб показати складність ситуації, в якій компанія намагається знайти вихід. Образ бурі ефективно передає непередбачуваність і інтенсивність проблем. Отже, було застосовано еквівалентний переклад метафори.

(18) *the company's financial reports are showing green lights across the board, indicating strong performance and healthy growth* [65].

Фінансові звіти компанії показують *зелені сигнали* на всіх фронтах, що вказує на сильну продуктивність і здоровий ріст.

Метафора *green lights* символізує позитивний сигнал або дозвіл. Переклад *зелені сигнали* використовує цей образ для підкреслення успіху і позитивних результатів компанії. Таким чином, у прикладі застосовано еквівалентний переклад.

(19) *the financial forecast is a crystal ball, providing insights into future market trends and potential risks* [65].

Фінансовий прогноз – це *кришталевий шар,* що надає уявлення про майбутні ринкові тенденції та потенційні ризики.

Метафора *crystal ball* вказує на спробу передбачити майбутнє. Переклад *кришталевий шар* зберігає образ передбачення, що підкреслює спробу отримати інформацію про майбутні тенденції.

(20) *The investment is a silver bullet that could solve the company's financial problems once and for all* [65].

Інвестиція – це *срібна куля,* яка може раз і назавжди вирішити фінансові проблеми компанії.

Метафора *silver bullet* означає просте і ефективне рішення складної проблеми. Переклад зберігає цей образ, підкреслюючи, що інвестиція може вирішити проблеми компанії.

(21) *the market's volatility is walking a tightrope, requiring careful balancing to avoid disaster* [65].

Волатильність ринку це *ходіння по канату,* що вимагає уважного балансування, щоб уникнути катастрофи.

Метафора *walking a tightrop* описує небезпечну і складну ситуацію. Переклад зберігає образ ходіння по канату, підкреслюючи необхідність обережності та точності. Отже, було застосовано еквівалентний переклад метафори.

(22) *the economic downturn is a cold front that has brought a chill to the business environment* [65].

Економічний спад – це *холодний фронт,* який приніс холод до бізнес-середовища.

Метафора *cold front* означає різке погіршення умов. Переклад використовує образ холодного фронту, щоб показати негативний вплив економічного спаду на бізнес. Таким чином, було застосовано еквівалентний переклад метафори.

(23) *the new investment strategy is a shot in the dark, with no clear indication of its potential success* [65].

Нова інвестиційна стратегія – це *постріл у темряву*, без чітких ознак її потенційного успіху.

Метафора *shot in the dark* вказує на невизначеність і відсутність інформації. Переклад використовує цей образ, щоб передати ідею ризику і невизначеності нової стратегії.

(24) *the financial crisis has thrown the company into deep waters, requiring innovative solutions to survive* [65].

Фінансова криза кинула компанію *в глибокі води*, вимагаючи інноваційних рішень для виживання.

Метафора *deep waters* описує складну і небезпечну ситуацію. Переклад використовує образ глибоких вод, щоб показати важкість і потребу в креативних рішеннях. Таким чином, було використано еквівалентний переклад метафори.

(25) *their quarterly profits are like a roller coaster, with dramatic ups and downs reflecting market fluctuations* [65].

Чвертьові прибутки компанії – *як американські гірки*, з драматичними підйомами і спадами, що відображають коливання ринку.

Метафора *roller coaster* означає сильні коливання. Переклад використовує цей образ, щоб показати нестабільність прибутків.

(26) *the acquisition was a bold move that placed the company on the fast track to growth* [65].

Придбання було *сміливим кроком*, який поставив компанію на швидкісну трасу до зростання.

Метафора *fast track* описує швидкий прогрес. Переклад використовує цей образ, щоб підкреслити швидке зростання, яке забезпечує придбання. При перекладі, було застосовано еквівалентний переклад метафори*: сміливий крок.*

(27) *their financial performance is a shining example of what can be achieved with the right strategy* [65].

Фінансова діяльність компанії – *яскравий приклад* того, що можна досягти з правильною стратегією.

Метафора *shining example* символізує високу досягненість і приклад. Переклад використовує цей образ, щоб підкреслити успіх компанії завдяки ефективній стратегії: *яскравий приклад.*

(28) *the company's financial health is a bellwether for the industry, indicating broader market trends* [65].

Фінансове здоров'я компанії є показником для галузі, вказуючи на загальні ринкові тенденції.

Метафора *bellwether* означає індикатор або показник. Переклад використовує цей образ, щоб показати, як фінансовий стан компанії може вказувати на загальні тенденції в галузі: *фінансове здоров'я.*

2. Трансформація модуляції:

(28) *we need to find a middle ground* [65].

Нам потрібно знайти *золоту середину*.

Метафора *middle ground* дослівно означає «середина», але український переклад *золота середина* краще передає зміст необхідності компромісу або балансу. Цей переклад є прикладом трансформації модуляції, оскільки він зберігає основний сенс, але додає образності через використання кольорової метафори (*золота*). Отже, сенс метафори було розширено.

(30) *the company's profits – a runaway train, rapidly increasing without any signs of slowing down* [65].

Прибутки компанії – *потяг, що мчить без зупинок*, швидко зростаючи без ознак уповільнення.

Метафора *runaway train* описує швидке і неконтрольоване зростання. Переклад *потяг, що мчить без зупинок* зберігає цей образ, підкреслюючи швидкість і безконтрольність зростання. Образ потяга ефективно демонструє інтенсивність. Словосполучення *що мчить без зупинок* є прикладом застосування трансформації модуляції, оскільки воно розвиває значення метафори.

3. Трансформація додавання:

(31) *the currency is on the rise* [65].

Валюта знаходиться *на стадії зростання.*

Метафора *on the rise* передається словосполученням «на стадії зростання», що зберігає метафоричність і значення зростання або підвищення чогось. Це – варіант перекладу, де не втрачається сенс оригіналу. Проте, додається складова «на стадії». Отже, було застосовано трансформацію додавання.

(32) *the company's financial strategy is on solid ground, which gives investors confidence in the long-term stability* [65].

Фінансова стратегія компанії *стоїть на твердому ґрунті,* що надає інвесторам впевненість у довгостроковій стабільності.

Метафора *on solid ground* символізує стабільність і надійність. Переклад *на твердому ґрунті* використовує цей образ для підтвердження стабільності і впевненості в стратегії. Образ твердого ґрунту підкреслює надійність. У прикладі застосовано трансформацію додавання, оскільки було додано дієслово *стоїть*.

– Метафоричний аналог:

(34) *their new strategy has given them a head start* [65].

Нова стратегія дала їм *фору.*

Метафора *head start* (дослівно *початок з головою*) має перекладацький аналог в українській мові – «дати фору». Обидва вирази використовуються для позначення переваги на старті, проте мають відмінності у лексичному та граматичному складі. Отже, при перекладі застосовано аналог.

(34) *he put all his eggs in one basket with that investment* [65].

Він *поставив усе на одну карту* з цією інвестицією.

Дослівний переклад *поклав всі яйця в один кошик* був би зрозумілим, але менш природним для українського читача. Тому використовується інша українська метафора *поставив усе на одну карту*, яка також означає ризикувати

всім заради однієї можливості. Це приклад еквівалентного перекладу, де зміна метафори зберігає її значення.

(35) *their latest investment is a high-stakes gamble, but if it pays off, it could transform the company's future* [65].

Їхня остання інвестиція – це *гра з високими ставками,* але якщо вона виправдає себе, це може змінити майбутнє компанії.

Метафора *high-stakes gamble* порівнює інвестицію з ризикованою грою, де ставки високі, а можливий виграш великий. Переклад використовує аналогічний образ *гра з високими ставками,* що ефективно передає ідею значного ризику та потенційної вигоди. Образ азартної гри підкреслює велику міру невизначеності. Отже, застосовано перекладацький аналог.

(36) *they're investing in new technologies to stay ahead of the curve and maintain their competitive edge* [65].

Вони інвестують у нові технології, щоб *бути на крок попереду* і зберегти свою конкурентну перевагу.

Метафора *ahead of the curve* означає бути попереду тенденцій. Переклад «*на крок попереду*» зберігає цей образ, показуючи, що компанія прагне зберегти перевагу над конкурентами. Образ кривої демонструє концепцію адаптації до змін.

(37) *the company is riding the wave of economic recovery, enjoying the benefits of an improving market* [65].

Компанія – *на хвилі економічного відновлення,* користуючись перевагами покращення ринку.

Метафора *riding the wave* символізує використання сприятливих умов. Переклад зберігає образ хвилі, щоб показати, як компанія використовує позитивні економічні тенденції. Отже, у прикладі застосовано метафоричний аналог.

(38) *the acquisition of the startup is a strategic move that could turn the company's fortunes around* [65].

Придбання стартапу – це стратегічний крок, який може *кардинально змінити долю компанії.*

Метафора *turn the company's fortunes around* описує можливість значних змін. Переклад використовує аналогічний образ для підкреслення впливу придбання на майбутнє компанії: *кардинально змінити долю компанії.*

(39) *the company's financial situation is a ticking time bomb, with potential risks that could lead to a crisis* [65].

Фінансова ситуація компанії – це *годинник з відліком,* з потенційними ризиками, які можуть призвести до кризи.

Метафора *ticking time bomb* означає небезпеку, яка незабаром може вибухнути. Переклад *годинник з відліком* зберігає метафоричний образ небезпеки та тривожного очікування. Отже, застосовано метафоричний аналог.

– Трансформація диференціації:

(40) *the company has hit the jackpot with their new product launch, which has exceeded all sales expectations and is quickly becoming the market leader* [65].

Компанія *отримала джекпот* з запуском нового продукту, який перевищив всі очікування з продажу і швидко стає лідером ринку.

Метафора *hit the jackpot* вказує на значний фінансовий успіх, що асоціюється з великим виграшем в азартних іграх. Переклад зберігає цей образ, демонструючи, що запуск продукту приніс неймовірні результати, відповідно до очікувань. Образ виграшу в азартній грі точно передає величину успіху. При перекладі, дієслово *hit* було відтворене засобами дієслова *отримала,* що свідчить про застосування трансформації диференціації.

(41) *in the competitive world of finance, being a step ahead of your competitors is like having a winning hand in poker* [65].

У конкурентному світі фінансів бути на крок попереду своїх конкурентів – це як мати *виграшну комбінацію в покері*.

Метафора *winning hand in poker* передає концепцію стратегічної переваги. Переклад *виграшна комбінація в покері* зберігає азартний образ і підкреслює

важливість бути попереду конкурентів. Образ покеру ефективно демонструє концепцію переваги в конкурентній боротьбі.

(42) *the board meeting was a heated debate where every stakeholder had their say, and decisions were made after much deliberation* [65].

Засідання правління було *гарячою дискусією,* де кожен зацікавлений бік висловив свою думку, а рішення були прийняті після ретельних обговорень.

Метафора *heated debate* описує інтенсивну дискусію. Переклад передає суть обговорення без прямого використання образу, але зберігає емоційний контекст. При перекладі, лексичну одиницю *debate* було замінено лексемою ***дискусія***. Отже, було застосовано трансформацію диференціації.

(43) *the company's revenue stream has been a steady river, providing consistent income over the years* [65].

Доходи компанії були *стабільним потоком,* забезпечуючи постійний прибуток протягом років.

Метафора *steady river* символізує постійний і стабільний дохід. Переклад використовує образ ріки, щоб показати стабільність фінансових надходжень. Проте, лексему *river* було замінено лексемою *потік,* що свідчить про застосування трансформації диференціації.

(44) *their business model is a well-oiled machine, running smoothly and efficiently without any major hiccups* [65].

Їхній бізнес-модель – це *добре налагоджена* машина, що працює гладко і ефективно без великих збоїв.

Метафора *well-oiled machine* символізує ефективну і безперебійну роботу. Переклад використовує образ машини, щоб показати безперебійність і ефективність бізнес-моделі. При перекладі, словосполучення *well-oiled machine* замінене словосполученням *добре налагоджена*. Отже, було використано трансформацію диференціації.

– Трансформація перестановки:

(45) *his latest venture is a high-risk, high-reward proposition that could either make or break his career* [65].

Його останній проект – це пропозиція *з високим ризиком і високою винагородою, яка* може як розвинути, так і зламати його кар'єру.

Метафора *high-risk, high-reward* порівнює проект з ситуацією, де високий ризик супроводжується високим виграшем. Переклад зберігає концепцію і ризик, і вигоду, підкреслюючи критичність ситуації для кар'єри. При перекладі метафори було використано трансформацію перестановки, оскільки порядок слів було змінено.

(46) *their investments are a sinking ship* [65].

Їхні інвестиції – це *корабель, що тоне.*

Метафора *a sinking ship* перекладається як *корабель, що тоне,* зберігаючи той самий образ катастрофи чи неминучого провалу. Це еквівалентний переклад, де зберігається вся образність оригіналу. При перекладі застосовано трансформацію перестановки, так як порядок слів було змінено.

Отже, нами було виокремлено такі способи метафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу:

1) етафоричний еквівалент;

2) трансформація модуляції;

3) трансформація додавання;

4) метафоричний аналог;

трансформація диференціації;

– трансформація перестановки.

Дослідження методів перекладу метафор виявляє складну систему взаємодії між різними перекладацькими стратегіями та їх практичним застосуванням. В основі цього дослідження лежить детальний аналіз таких підходів як метафоричний еквівалент, трансформація модуляції, трансформація додавання та метафоричний аналог, кожен з яких має свої унікальні характеристики та сфери застосування.

Метафоричний еквівалент представляє собою найбільш прямий спосіб передачі метафоричного образу, коли в мові перекладу існують відповідні лінгвістичні та культурні паралелі. Цей метод вимагає глибокого розуміння

обох мов та культур, а також здатності визначати точні відповідності між метафоричними системами різних мов, що робить його особливо цінним при роботі з текстами високої художньої цінності.

При застосуванні метафоричного еквіваленту перекладач повинен враховувати не тільки лексичне значення метафори, але й її емоційне навантаження та культурний контекст. Успішне використання цього методу залежить від здатності знаходити такі еквіваленти, які зберігають не тільки зовнішню форму метафори, але й її глибинний зміст та функціональне призначення в тексті.

Трансформація модуляції представляє собою більш гнучкий підхід до перекладу метафор, який дозволяє адаптувати образ відповідно до культурних особливостей цільової аудиторії. Цей метод особливо ефективний у випадках, коли пряме перенесення метафоричного образу може призвести до непорозуміння або втрати комунікативного ефекту.

Особливість трансформації модуляції полягає в її здатності зберігати баланс між оригінальним образом та його адаптованою версією. Перекладач повинен ретельно оцінювати культурні конотації та асоціації, які викликає метафора в обох мовах, щоб забезпечити адекватне сприйняття перекладеного тексту.

Трансформація додавання являє собою метод, який дозволяє розширити метафоричний образ для більш повного розкриття його значення в мові перекладу. Цей підхід вимагає особливої уважності до деталей та розуміння того, які саме елементи потребують додаткового пояснення для цільової аудиторії.

При використанні трансформації додавання важливо зберігати баланс між необхідністю пояснення та ризиком перевантаження тексту зайвими деталями. Додані елементи повинні органічно вписуватися в контекст та сприяти кращому розумінню метафори, не порушуючи при цьому стилістичну єдність тексту.

Метафоричний аналог представляє собою творчий підхід до перекладу, який передбачає пошук культурно відповідних образів у мові перекладу. Цей метод вимагає від перекладача не тільки глибокого знання обох культур, але й творчого мислення та здатності знаходити оригінальні рішення.

Успішне застосування метафоричного аналога залежить від здатності перекладача знаходити такі образи, які викликають схожі асоціації у читачів перекладу. Важливо, щоб обрані аналоги не тільки передавали основний зміст метафори, але й зберігали її стилістичне та емоційне навантаження.

При виборі методу перекладу метафор необхідно враховувати жанр тексту та його цільову аудиторію. Різні типи текстів можуть вимагати різних підходів до перекладу метафор, і успішний перекладач повинен вміти гнучко адаптувати свою стратегію відповідно до конкретної ситуації.

Важливим аспектом перекладу метафор є збереження їх функціонального навантаження в тексті. Метафори можуть виконувати різні функції - від створення образності до передачі складних абстрактних понять, і вибір методу перекладу повинен враховувати ці функціональні особливості.

Комбінування різних методів перекладу метафор часто дає найкращі результати в практичній роботі. Перекладач може використовувати елементи різних підходів залежно від конкретної ситуації та контексту, забезпечуючи оптимальний баланс між точністю передачі змісту та збереженням художньої виразності.

Контекстуальний аналіз відіграє ключову роль у виборі методу перекладу метафор. Перекладач повинен ретельно вивчити не лише безпосередній контекст метафори, але й загальний контекст твору, авторський стиль та культурні особливості цільової аудиторії.

Ефективність кожного методу перекладу метафор може варіюватися залежно від мовної пари та культурних особливостей. Те, що працює при перекладі між близькоспорідненими мовами, може виявитися неефективним при роботі з мовами, що належать до різних мовних сімей.

Це дозволяє зберегти сенс метафори, адаптуючи його до мовних і культурних особливостей цільової мови. Цей метод допомагає зберегти ефект оригіналу при використанні образів, що є зрозумілими і прийнятними для аудиторії перекладу. Трансформація диференціації включає зміну або уточнення метафоричного образу для кращого відображення нюансів значення в мові перекладу. Цей підхід допомагає чіткіше передати специфічні аспекти оригінальної метафори, які можуть бути неявними в перекладній мові. Це може включати деталізацію або заміну образу на більш відповідний. Трансформація перестановки передбачає зміну порядку елементів у метафорі або її конструкції для покращення зрозумілості або адаптації до мовного контексту. Цей метод може допомогти зберегти логічний зв'язок і сенс метафори, але іноді може змінити акцент або інтенсивність оригінального образу. Важливо забезпечити, щоб переставлені елементи не спотворювали основний сенс метафори.

2.2. Використання неметафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу

Розглянемо також особливості використання неметафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу. Серед неметафоричного перекладу було виокремлено такі способи перекладу, як:

1. Вилучення метафори:

(1) *the market is flooded with cheap goods* [65].

Ринок *заповнений* дешевими товарами.

У даному випадку англійська метафора *flooded* передбачає образ ринку, що переповнений товарами настільки, ніби його затоплює потік води. Дослівний переклад (*затоплений*) зберіг би метафоричність, але українська мова частіше використовує вираз заповнений. Таким чином, обирається неметафоричний переклад, де зберігається сенс надлишку, але образність води втрачається.

(2) *he is in deep water with his current project* [65].

Він у *скрутному становищі* зі своїм поточним проєктом.

Англійська метафора *in deep water* використовується для позначення складного, небезпечного або невизначеного становища. В українській мові можна було б перекласти дослівно *як у глибокій воді*, але такий варіант не має метафоричного навантаження і є малозрозумілим для українського читача. Тому, для перекладу обирано описовий варіант у скрутному становищі, який передає сенс ситуації, але втрачає образність води.

2. Описовий переклад:

(3) *they are burning through cash* [65].

Вони *швидко витрачають гроші.*

Метафора *burning through cash* (дослівно *спалюють гроші*) використовується для позначення швидких або надмірних витрат. Прямий переклад не звучить природно в українській мові, тому застосовано описовий варіант *швидко витрачають гроші,* що передає зміст, але втрачає метафоричний образ вогню.

(4) he *broke the bank* with his last purchase [65].

Він *втратив все* на останній покупці.

Метафора *broke the bank* дослівно означає *зламав банк,* але в українській мові більш природним є вираз *втратив все*, який зберігає ідею втрати грошей, але не використовує той самий образ. Отже, застосовано трансформацію описового перекладу.

(5) *the company is at a breaking point* [65].

Компанія знаходиться *на межі краху.*

Метафора *at a breaking point* дослівно перекладена як *на точці зламу* не є поширеною в українській мові. Описовий варіант *на межі краху* краще передає сутність ситуації – точку, в якій щось може розпастися або зламатися.

(6) *the company took a big hit in the last quarter* [65].

Компанія зазнала *великих втрат* у останньому кварталі.

Метафора *took a big hit* дослівно означає отримала *великий удар.* Однак, описовий переклад *зазнала великих втрат* передає економічний зміст виразу, але втрачається образ самого фізичного образу *удару*.

(7) *the market took a nosedive last week* [65].

Ринок *різко впав* минулого тижня.

Метафора *took a nosedive* (*зробив піке*) передає образ швидкого, раптового падіння, як літак, що падає носом вниз. Прямий переклад не буде зрозумілим в українському контексті, тому застосовано описовий переклад «*різко впав*», який зберігає загальний зміст, але втрачає образність метафори.

(8) *the deal was dead in the water before it even started* [65].

Угода була *приречена на провал* ще до її початку.

Метафора *dead in the water* (дослівно *мертва у воді*) не має прямого еквівалента в українській мові, тому використовується описовий переклад *приречена на провал,* який передає ту ж ідею, але втрачає метафоричність.

(9) *he has a finger in every pie when it comes to investments* [65].

У нього всюди *є частка,* коли йдеться про інвестиції.

Метафора *a finger in every pie* дослівно означає *палець у кожному пирозі*, що не є зрозумілим в українському контексті. Описовий переклад *всюди є частка* краще передає сенс, що людина має інтереси в багатьох інвестиціях.

(10) *the market is flooded with cheap goods* [65].

Ринок заповнений *дешевими товарами***.**

Метафора *flooded (залитий)* може бути дослівно перекладена як *затоплений*, але в цьому контексті більш природно звучить *заповнений*, що зберігає сенс переповненого ринку.

(11) *the new policy is a game-changer that could dramatically alter the company's market position* [65].

Нова політика – *фактор змін*, який може кардинально змінити ринкову позицію компанії.

Метафора *game-changer* вказує на суттєву зміну. Переклад використовує варіант «*фактор змін*» що відображає концепцію великої трансформації, яка

вплине на позицію компанії. Образ гри передає значущість змін. При перекладі, застосовано трансформацію описового перекладу, оскільки сутність метафори було описано у тексті українського варіанту.

(12) *the new product launch is a shot in the arm for the company, boosting its revenue and market presence* [65].

Запуск нового продукту – це *підтримка для компанії,* що збільшує її доходи та ринкову присутність.

Метафора *shot in the arm* означає позитивний вплив або стимул. Переклад використовує аналогічний образ, щоб показати, як запуск продукту підвищує фінансові показники компанії.

(13) *the financial report shows that the company's profits are soaring to new heights, thanks to their successful strategy* [65].

Фінансовий звіт показує, що *прибутки компанії стрімко зростають* до нових висот завдяки їхній успішній стратегії.

Метафора *soaring to new heights* означає значне зростання прибутків. Переклад використовує *стрімко зростають до нових висот,* що зберігає образ підйому і показує успіх компанії. Образ польоту підкреслює швидкість і величину зростання. Отже, при перекладі застосовано трансформацію описового перекладу, оскільки складову *soaring* було описано при перекладі.

Таким чином, серед неметафоричного перекладу було виокремлено такі способи перекладу, як:

– трансформація описового перекладу;

– вилучення метафори.

Трансформація описового перекладу є ефективним способом для чіткого і зрозумілого відтворення сенсу метафор у фінансовому дискурсі. Цей метод полягає в заміні метафори на детальне пояснення її значення. Описовий переклад дозволяє уникнути можливих непорозумінь, пов'язаних із метафоричними образами, які можуть не мати прямого еквіваленту в цільовій мові. Хоча описовий переклад може втратити частину образності і емоційного впливу оригіналу, він забезпечує точність і ясність інформації. Вилучення

метафори є доцільним у випадках, коли метафоричний образ у оригінальному тексті не має зрозумілого або доречного еквіваленту в цільовій мові. Цей підхід забезпечує ясність і точність інформації, проте може позбавити переклад частини стилістичної виразності і образності. Вилучення метафори є важливим інструментом для уникнення можливих культурних чи лексичних непорозумінь, що можуть виникнути через специфічність метафор.

Отже, нами було виокремлено такі способи перекладу метафор фінансового економічного дискурсу:

Наведемо результати статистичного дослідження (див. рис. 1).

Отже, нами було виокремлено такі способи метафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу:

1. Метафоричний еквівалент.
2. Трансформація модуляції.
3. Трансформація додавання.
4. Метафоричний аналог.
5. Трансформація диференціації.
6. Трансформація перестановки.
7. Трансформація описового перекладу.
8. Вилучення метафори.

Наведемо результати статистичного дослідження (див. рис. 1).

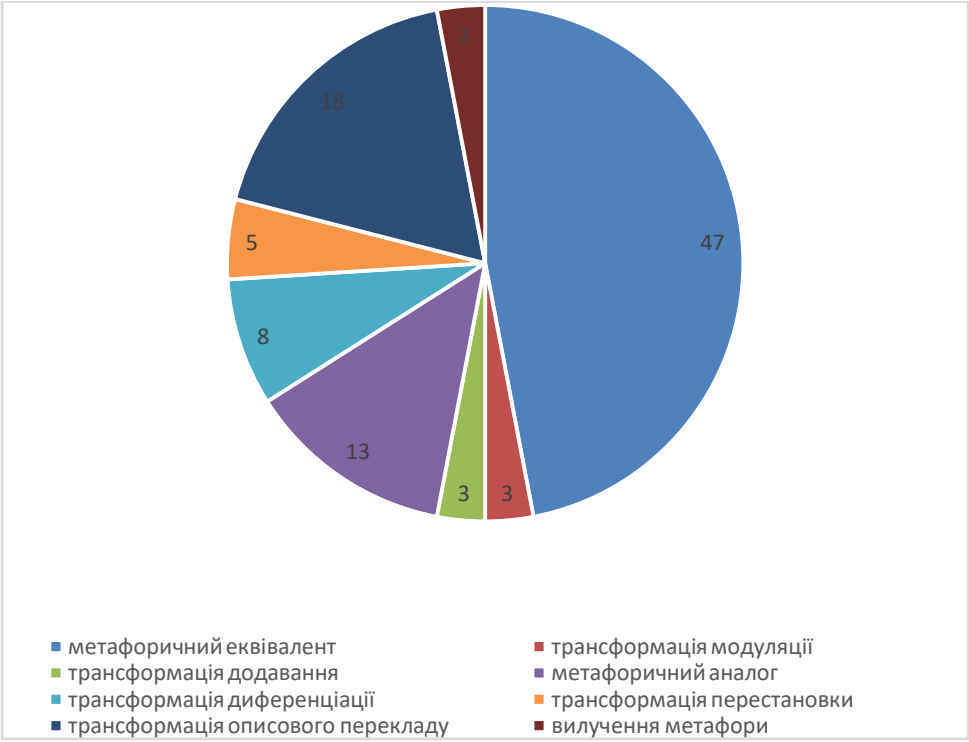

Рис. 1 Результати статистичного аналізу

Отже, отримано такі результати статистичного аналізу:

- метафоричний еквівалент застосовано у 47% прикладів;
- описовий переклад застосовано у 18% прикладів;
- метафоричний аналог застосовано у 13% прикладів;
- трансформація диференціації застосовано у 8% прикладів;
- трансформація перестановки застосовано у 5% прикладів;
- трансформація модуляції застосовано у 3% прикладів;
- трансформація додавання застосовано у 3% прикладів;
- трансформацію вилучення метафори застосовано у 3% прикладів.

Встановлено, що метафоричний еквівалент є найбільш поширеним способом перекладу, застосованим у 47% прикладів. Цей метод демонструє, що існує висока частота використання аналогічних метафор в мові перекладу, що допомагає зберегти образність і вплив оригінального тексту. Перекладачі часто вибирають цей метод, коли у цільовій мові є еквівалентні метафори, які ефективно передають той же смисловий і емоційний заряд, що й в оригіналі.

Аналіз методів перекладу метафор відкриває цікаву картину їх практичного застосування в сучасній перекладацькій практиці. Детальне дослідження показує, що кожен метод має свої унікальні характеристики та сфери найефективнішого використання, що впливає на загальну якість перекладу та його сприйняття цільовою аудиторією.

Описовий переклад, який зустрічається у 18% випадків, демонструє свою особливу цінність при роботі зі складними метафоричними конструкціями. Цей метод особливо ефективний, коли необхідно забезпечити максимальну ясність і точність передачі змісту, навіть якщо це означає часткову втрату образності оригіналу.

При використанні описового перекладу перекладач фокусується на розкритті глибинного змісту метафори, надаючи детальне пояснення її значення. Такий підхід особливо важливий у технічних, наукових та освітніх текстах, де точність передачі інформації має пріоритет над збереженням художньої форми.

Метафоричний аналог, що становить 13% досліджених випадків, відіграє ключову роль у збереженні художньої цінності тексту. Цей метод вимагає від перекладача глибокого розуміння культурних особливостей як вихідної, так і цільової мови, а також здатності знаходити відповідні образні еквіваленти.

Успішне застосування метафоричного аналога передбачає ретельний пошук культурно-релевантних образів, які можуть викликати схожі асоціації у читачів перекладу. Це особливо важливо при роботі з художньою літературою та публіцистичними текстами, де емоційний вплив на читача є одним з ключових аспектів.

Трансформація диференціації, що застосовується у 8% випадків, представляє собою складний процес адаптації метафоричного образу. Цей метод вимагає від перекладача не лише лінгвістичних знань, але й творчого підходу до вирішення перекладацьких завдань.

Особливість трансформації диференціації полягає в її здатності зберігати баланс між оригінальним образом та його адаптованою версією. Перекладач

повинен враховувати лінгвістичні особливості обох мов та культурний контекст, щоб забезпечити адекватне сприйняття метафори цільовою аудиторією.

Комбінування різних методів перекладу метафор часто дає найкращі результати в практичній роботі. Перекладач може використовувати елементи різних підходів залежно від конкретної ситуації та контексту, забезпечуючи оптимальний баланс між точністю передачі змісту та збереженням художньої виразності.

При виборі методу перекладу метафор важливо враховувати жанр тексту та його цільову аудиторію. Різні типи текстів можуть вимагати різних підходів до перекладу метафор, і успішний перекладач повинен вміти гнучко адаптувати свою стратегію.

Контекстуальний аналіз відіграє crucial роль у виборі методу перекладу метафор. Перекладач повинен ретельно вивчити не лише безпосередній контекст метафори, але й загальний контекст твору, авторський стиль та культурні особливості цільової аудиторії.

Ефективність кожного методу перекладу метафор може варіюватися залежно від мовної пари та культурних особливостей. Те, що працює при перекладі між близькоспорідненими мовами, може виявитися неефективним при роботі з мовами, що належать до різних мовних сімей.

Практика показує, що успішний переклад метафор часто вимагає глибокого розуміння не лише лінгвістичних, але й екстралінгвістичних факторів. Перекладач повинен враховувати історичний, соціальний та культурний контекст як оригінального тексту, так і перекладу.

Важливим аспектом перекладу метафор є збереження їх функціонального навантаження в тексті. Метафори можуть виконувати різні функції - від створення образності до передачі складних абстрактних понять, і вибір методу перекладу повинен враховувати ці функціональні особливості.

Сучасні дослідження в галузі перекладу метафор показують тенденцію до більш гнучкого підходу у виборі методів перекладу. Перекладачі все частіше

комбінують різні методи та створюють індивідуальні стратегії перекладу, враховуючи специфіку конкретного тексту та потреби цільової аудиторії.

Аналіз практичних результатів застосування різних методів перекладу метафор дозволяє зробити висновок про необхідність подальшого розвитку та вдосконалення перекладацьких стратегій. Сучасні тенденції в розвитку мов та міжкультурної комунікації створюють нові виклики для перекладачів, що вимагає постійного оновлення та адаптації існуючих методів перекладу метафор.Трансформація перестановки застосована у 5% прикладів. Цей підхід включає зміну порядку елементів метафори або її структури, що може допомогти в адаптації до мовного контексту. Хоча це може змінити акцент або інтенсивність оригінального образу, цей метод дозволяє зберегти логічний зв'язок і сенс метафори.

Трансформація модуляції використана у 3% прикладів. Цей метод дозволяє змінити метафоричний образ, щоб краще адаптувати його до культурних особливостей цільової мови. Хоча це може змінити форму метафори, він зберігає основний сенс і функцію, роблячи її більш зрозумілою для читачів.

Трансформація додавання застосована у 3% прикладів. Цей підхід передбачає розширення метафори додатковими елементами або поясненнями. Це допомагає забезпечити краще розуміння метафори в цільовій мові, але може змінити її оригінальну форму.

Вилучення метафори застосовано у 3% прикладів. Цей метод передбачає повне усунення метафори і заміну її на пряме пояснення. Хоча це забезпечує точність і ясність, він може позбавити текст частини стилістичної виразності і образності оригіналу. Вилучення метафори є доцільним, коли метафора може бути неправильно зрозуміла або сприйнята як неадекватна у культурному контексті мови перекладу.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 2

У другому розділі проаналізовано особливості перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу. Матеріалом для дослідження стали тексти фінансового розділу BBC-News. У перебігу дослідження було виокремлено такі способи метафоричного перекладу метафор фінансового економічного дискурсу: метафоричний еквівалент; трансформація модуляції; трансформація додавання; метафоричний аналог; трансформація диференціації; трансформація перестановки; трансформація описового перекладу; вилучення метафори. Також, було отримано такі результати статистичного аналізу: метафоричний еквівалент застосовано у 47% прикладів; описовий переклад застосовано у 18% прикладів; метафоричний аналог застосовано у 13% прикладів; трансформація диференціації застосовано у 8% прикладів; трансформація перестановки застосовано у 5% прикладів; трансформація модуляції застосовано у 3% прикладів; трансформація додавання застосовано у 3% прикладів; трансформацію вилучення метафори застосовано у 3% прикладів. Цей статистичний аналіз показує, що найбільша частина перекладів фінансових метафор реалізується через метафоричний еквівалент, що підкреслює значення збереження стилістичної виразності. Описовий переклад і метафоричний аналог також відіграють важливу роль, забезпечуючи точність і культурну адаптацію відповідно. Решта методів, такі як трансформація диференціації, перестановки, модуляції, додавання і вилучення метафори, використовуються рідше, але також є важливими для забезпечення адекватності і зрозумілості перекладу в специфічних контекстах.

РОЗДІЛ 3. Робота з ABBYY Lingvo

3.1. Укладання словника економічних термінів за допомогою ABBYY Lingvo

Електронний словник ABBYY Lingvo представляє собою комплексну лінгвістичну систему, призначену для професійного перекладу та роботи з різними мовами. Програмне забезпечення поєднує в собі функції традиційного словника з можливостями сучасних цифрових технологій, що дозволяє значно розширити можливості перекладацької роботи та підвищити її ефективність. ABBYY Lingvo надає користувачам доступ до великої кількості словникових баз даних, інструментів лінгвістичного аналізу та додаткових функцій, що роблять процес перекладу більш точним та ефективним.

Інтерфейс користувача ABBYY Lingvo розроблений з урахуванням принципів ергономіки та забезпечує інтуїтивно зрозумілий доступ до всіх функцій програми. Головне вікно програми організоване таким чином, щоб користувач міг швидко отримати доступ до необхідної інформації та ефективно працювати з різними типами словників та лінгвістичних інструментів. Особлива увага приділяється зручності навігації та логічній організації елементів управління, що дозволяє мінімізувати час на пошук потрібної інформації.

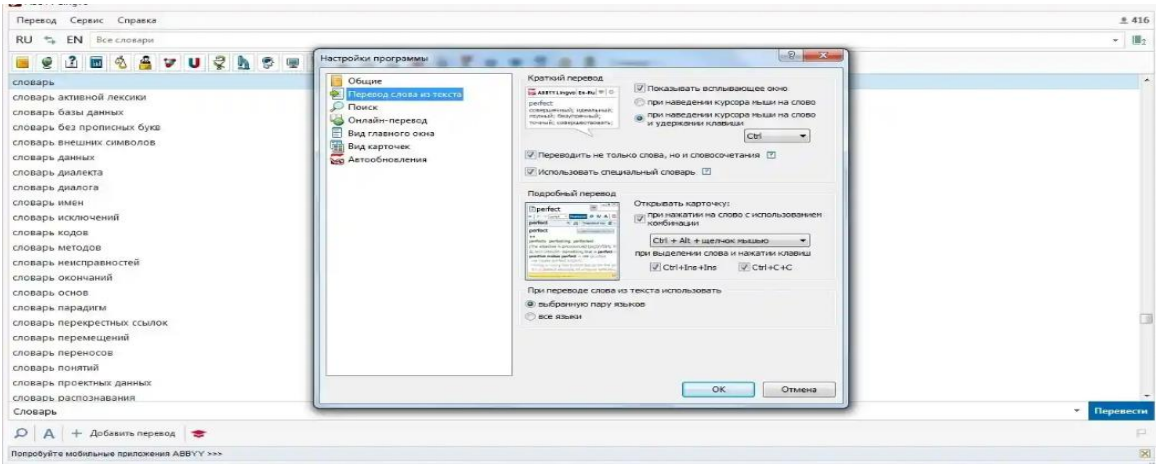

Рис. 2 Інтерфейс програми

Система пошуку в ABBYY Lingvo реалізована за принципом багаторівневого аналізу запитів користувача. Програма використовує складні алгоритми для обробки пошукових запитів, враховуючи можливі орфографічні варіанти, морфологічні форми слів та контекстуальні особливості їх використання. При введенні слова або фрази система автоматично аналізує можливі варіанти написання та пропонує користувачеві найбільш релевантні результати.

Словникова база ABBYY Lingvo організована як багаторівнева система, що включає різні типи словників: загальнолексичні, термінологічні, тематичні та спеціалізовані. Кожен словник містить не лише переклади слів, але й детальну інформацію про їх значення, особливості використання, граматичні характеристики та можливі варіанти перекладу в різних контекстах. Система дозволяє користувачеві швидко переключатися між різними словниками та порівнювати варіанти перекладу з різних джерел.

Функція морфологічного аналізу в ABBYY Lingvo забезпечує глибоке розуміння структури слів та їх граматичних форм. Система автоматично визначає частину мови, основні граматичні характеристики та можливі форми слова, що особливо важливо при роботі з флективними мовами. Ця функція допомагає користувачеві краще розуміти граматичні особливості мови та обирати правильні форми слів при перекладі.

Система контекстного аналізу ABBYY Lingvo надає можливість вивчати використання слів та виразів у різних контекстах. Програма містить велику базу прикладів використання слів у реальних текстах, що дозволяє користувачеві краще розуміти нюанси значення та правильно використовувати слова при перекладі. Кожен приклад супроводжується детальними поясненнями та коментарями щодо особливостей використання.

Аудіо компонент ABBYY Lingvo забезпечує можливість прослуховування правильної вимови слів та фраз. База аудіо записів включає варіанти вимови від носіїв мови різних діалектів та регіональних варіантів, що дозволяє користувачеві вивчати особливості вимови та інтонації. Система

також надає можливість порівнювати різні варіанти вимови та вивчати фонетичні особливості мови.

Функція тематичного групування в ABBYY Lingvo дозволяє організовувати словникові статті за різними темами та категоріями. Користувач може створювати власні тематичні групи, додавати до них слова та вирази, встановлювати зв'язки між різними групами та додавати власні коментарі. Така організація допомагає ефективно працювати з термінологією конкретної галузі та підтримувати структурований підхід до вивчення мови.

Система перехресних посилань в ABBYY Lingvo створює складну мережу семантичних зв'язків між словами та поняттями. Програма автоматично визначає споріднені слова, синоніми, антоніми та пов'язані терміни, що допомагає користувачеві краще розуміти лексичні взаємозв'язки та розширювати словниковий запас. Кожне перехресне посилання супроводжується поясненнями щодо характеру зв'язку між термінами.

Функція експорту даних в ABBYY Lingvo забезпечує можливість зберігання та передачі словникової інформації в різних форматах. Система підтримує експорт як окремих словникових статей, так і цілих тематичних груп, включаючи всі пов'язані дані: переклади, визначення, приклади використання та коментарі. Користувач може налаштовувати параметри експорту відповідно до своїх потреб та вимог конкретного проекту.

Система управління користувацькими словниками в ABBYY Lingvo надає розширені можливості для створення та редагування власних лексичних баз. Користувач може додавати нові слова та вирази, створювати детальні описи їх значень, додавати приклади використання та встановлювати зв'язки з іншими термінами в базі даних. Особлива увага приділяється можливості категоризації та структурування користувацької інформації, що дозволяє створювати високоорганізовані термінологічні бази для специфічних галузей або проектів.

Функція автоматичних підказок реалізована в ABBYY Lingvo на основі складних алгоритмів аналізу користувацького введення. Система активно

відстежує процес набору тексту та пропонує можливі варіанти завершення слів, виправлення орфографічних помилок та альтернативні варіанти написання. Ця функція значно прискорює процес пошуку необхідної інформації та допомагає уникнути помилок при введенні складних термінів.

Інтеграція з текстовими редакторами є важливою особливістю ABBYY Lingvo, що розширює можливості практичного застосування словника. Програма може працювати в фоновому режимі, надаючи миттєвий доступ до перекладів та довідкової інформації безпосередньо під час роботи з текстовими документами. Система підтримує різні формати документів та забезпечує зручний інтерфейс для швидкого отримання необхідної лінгвістичної інформації.

Функція статистичного аналізу в ABBYY Lingvo забезпечує можливість відстеження та аналізу патернів використання словника. Система збирає та обробляє дані про частоту звернення до різних словників, найбільш популярні запити, використання різних функцій програми та інші параметри роботи. Ця інформація допомагає оптимізувати робочий процес та покращувати ефективність використання словника.

Система синхронізації даних в ABBYY Lingvo забезпечує безперервність роботи при використанні програми на різних пристроях. Користувацькі словники, налаштування, історія пошуку та інші персональні дані можуть автоматично синхронізуватися через хмарне сховище, забезпечуючи доступ до актуальної інформації з будь-якого пристрою. Особлива увага приділяється безпеці даних та надійності процесу синхронізації.

Функція порівняльного аналізу варіантів перекладу надає користувачеві можливість детально вивчати різні способи передачі значення слова або виразу. Система представляє варіанти перекладу в контексті їх використання, надаючи інформацію про частотність вживання, стилістичні особливості та можливі обмеження у використанні. Кожен варіант супроводжується детальними поясненнями та прикладами використання.

Обробка фразеологізмів та ідіоматичних виразів реалізована в ABBYY Lingvo як окрема спеціалізована система. Програма містить велику базу фразеологічних одиниць з детальними поясненнями їх значень, варіантами перекладу та прикладами використання в різних контекстах. Особлива увага приділяється культурним особливостям та нюансам значення ідіоматичних виразів.

Система роботи з граматичними формами в ABBYY Lingvo забезпечує глибокий аналіз морфологічних особливостей слів. Програма автоматично визначає всі можливі форми слова, надає інформацію про їх граматичні характеристики та особливості використання. Ця функція особливо корисна при роботі з мовами, що мають складну систему словозміни.

Функція термінологічного контролю в ABBYY Lingvo допомагає підтримувати єдність термінології при роботі над великими проектами. Система автоматично відстежує використання термінів та попереджає про можливі невідповідності або відхилення від прийнятої термінології. Особлива увага приділяється можливості налаштування параметрів перевірки відповідно до вимог конкретного проекту.

Система управління закладками та примітками дозволяє користувачеві створювати персоналізовану систему навігації по словнику. Користувач може зберігати посилання на часто використовувані слова та вирази, додавати власні коментарі та примітки, створювати тематичні групи закладок. Ця функція значно прискорює доступ до потрібної інформації та допомагає організувати ефективну роботу зі словником.

Функція автоматичного оновлення забезпечує постійний доступ до актуальної версії програми та словникових баз. Система регулярно перевіряє наявність оновлень та автоматично завантажує нові версії словників, виправлення помилок та додаткові функції. Особлива увага приділяється збереженню користувацьких налаштувань при оновленні програми.

Система захисту даних в ABBYY Lingvo забезпечує безпеку користувацької інформації та налаштувань програми. Реалізовані механізми

шифрування даних, система резервного копіювання та захист від несанкціонованого доступу. Особлива увага приділяється захисту конфіденційної інформації при синхронізації даних між різними пристроями.

Функція зворотного зв'язку дозволяє користувачам брати активну участь у вдосконаленні програми. Система надає можливість повідомляти про виявлені помилки, пропонувати ідеї щодо покращення функціональності та ділитися досвідом використання словника. Особлива увага приділяється обробці користувацьких пропозицій та їх впровадженню в нових версіях програми.

3.2. Практичне застосування електронного економічного словника в перекладацькій діяльності

Перекладацька діяльність являє собою складний інтелектуальний процес передачі змісту з однієї мови на іншу, що вимагає глибокого розуміння не лише мовних особливостей, але й культурного та професійного контексту. В сучасному світі цей процес значно оптимізується завдяки використанню електронних словників, серед яких ABBYY Lingvo займає особливе місце завдяки своїй багатофункціональності та глибині лінгвістичних баз даних. Інтеграція цього інструменту в робочий процес перекладача дозволяє суттєво підвищити якість та швидкість перекладу, забезпечуючи доступ до величезного масиву лінгвістичної інформації в режимі реального часу.

Спеціалізовані тематичні словники, що є невід'ємною частиною ABBYY Lingvo, представляють собою ретельно структуровані бази даних, розроблені для конкретних галузей знань. Кожен такий словник містить не лише переклади термінів, але й розгорнуті пояснення їх значень, контекстуальні приклади використання та варіанти перекладу залежно від специфіки тексту. Наявність такої розгалуженої системи спеціалізованих словників дозволяє перекладачеві точно передавати складні професійні концепції та зберігати термінологічну єдність протягом всього процесу перекладу.

Функція швидкого перемикання між різними типами словників у ABBYY Lingvo реалізована з урахуванням реальних потреб перекладацької практики. Система дозволяє миттєво переходити від загальнолексичного словника до спеціалізованого технічного, медичного, юридичного чи будь-якого іншого галузевого словника. Така можливість особливо цінна при роботі з текстами, що містять термінологію з різних сфер, що часто зустрічається в сучасних технічних та наукових публікаціях. Перекладач може швидко звіряти значення термінів у різних контекстах, що значно підвищує точність та якість перекладу.

Повнотекстовий пошук у ABBYY Lingvo представляє собою потужний інструмент аналізу контексту використання слів та виразів. Ця функція дозволяє знаходити не лише окремі слова, але й словосполучення, ідіоматичні вирази та типові конструкції, характерні для певної галузі. Система повнотекстового пошуку враховує морфологічні особливості слів, що дозволяє знаходити всі можливі форми шуканого терміну. Особливо цінною є можливість аналізу контексту використання термінів у різних джерелах, що допомагає обрати найбільш доречний варіант перекладу.

Історія перекладів, що зберігається в системі ABBYY Lingvo, являє собою не просто список раніше перекладених слів, а повноцінну базу даних з можливістю пошуку, категоризації та аналізу попередніх перекладацьких рішень. Ця функція дозволяє підтримувати термінологічну єдність у великих проектах та швидко знаходити раніше використані варіанти перекладу. Крім того, система зберігає контекст використання кожного терміну, що допомагає приймати обґрунтовані рішення при виборі варіантів перекладу в схожих ситуаціях.

Робота з технічною термінологією в ABBYY Lingvo підтримується розширеними базами даних, які постійно оновлюються та доповнюються. Кожен технічний термін супроводжується детальним описом його значення, сферою застосування та особливостями використання в різних контекстах. Система також містить перехресні посилання на пов'язані терміни та поняття,

що допомагає краще зрозуміти технічні концепції та правильно передати їх при перекладі.

Система пояснень складних технічних понять у ABBYY Lingvo розроблена з урахуванням потреб як професійних перекладачів, так і фахівців різних технічних галузей. Кожне пояснення включає не лише визначення терміну, але й додаткову інформацію про його походження, особливості використання в різних контекстах та можливі варіанти перекладу залежно від конкретної ситуації. Така детальність допомагає перекладачеві глибше зрозуміти значення терміну та обрати найбільш точний варіант перекладу.

Галузеві словники з різних технічних дисциплін у ABBYY Lingvo являють собою результат багаторічної роботи лінгвістів та технічних експертів. Кожен такий словник містить ретельно відібрану термінологію конкретної галузі, враховуючи як традиційні терміни, так і новітні поняття, що з'являються з розвитком технологій. Особливу цінність представляє наявність перехресних посилань між різними галузевими словниками, що дозволяє простежити використання термінів у суміжних областях.

Функція експорту термінології в ABBYY Lingvo надає можливість створювати спеціалізовані глосарії для конкретних проектів чи галузей. Система дозволяє експортувати не лише самі терміни та їх переклади, але й всю супутню інформацію: визначення, приклади використання, контекстуальні примітки та перехресні посилання. Експортовані дані можуть бути використані для створення власних термінологічних баз або інтеграції з іншими перекладацькими інструментами.

Підтримка різних варіантів перекладу з поясненнями є однією з ключових особливостей ABBYY Lingvo. Система не просто надає список можливих перекладів, але й пояснює нюанси значення кожного варіанту, особливості його використання в різних контекстах та можливі стилістичні обмеження. Така детальна інформація допомагає перекладачеві приймати обґрунтовані рішення при виборі найбільш підходящого варіанту перекладу.

Система крос-посилань між пов'язаними термінами в ABBYY Lingvo створює складну мережу семантичних зв'язків, що допомагає краще розуміти взаємозв'язки між різними поняттями та термінами. Ця функція особливо корисна при роботі зі складними технічними текстами, де важливо розуміти не лише значення окремих термінів, але й їх місце в загальній системі понять конкретної галузі. Крос-посилання також допомагають знаходити альтернативні варіанти перекладу та розуміти контекстуальні особливості використання термінів.

Можливість додавання власних коментарів та приміток у ABBYY Lingvo перетворює словник на персоналізований інструмент професійного розвитку. Перекладач може зберігати важливі спостереження щодо використання термінів, особливості їх перекладу в специфічних контекстах та будь-яку іншу корисну інформацію, що може знадобитися в майбутній роботі. Система дозволяє структурувати ці замітки, категоризувати їх та швидко знаходити потрібну інформацію.

Синхронізація даних між різними пристроями в ABBYY Lingvo забезпечує безперервність робочого процесу та доступ до всіх необхідних ресурсів незалежно від місця роботи. Система автоматично синхронізує не лише словникові бази, але й всі користувацькі налаштування, замітки, історію перекладів та персоналізовані словники. Це дозволяє перекладачеві підтримувати єдине робоче середовище на всіх своїх пристроях.

Аудіо компонент ABBYY Lingvo представляє собою важливий інструмент для роботи з фонетичними аспектами перекладу. Система містить професійно записані аудіо файли з вимовою слів носіями мови, що дозволяє перекладачам перевіряти правильність вимови термінів, особливо важливо при підготовці матеріалів для усного перекладу або презентацій. Крім того, система надає можливість порівнювати вимову в різних діалектах та варіантах мови, що особливо цінно при роботі з регіональними особливостями мовлення.

Система морфологічного аналізу в ABBYY Lingvo забезпечує глибоке розуміння граматичних форм та структури слів. Ця функція дозволяє

перекладачам бачити всі можливі форми слова, їх граматичні характеристики та особливості використання. Морфологічний аналіз особливо корисний при роботі з флективними мовами, де розуміння структури слова критично важливе для правильного перекладу. Система також допомагає у визначенні походження термінів та їх словотворчих зв'язків.

Функція порівняльного аналізу варіантів перекладу в ABBYY Lingvo надає можливість детально вивчити різні способи передачі значення слова чи виразу. Система представляє варіанти перекладу в контексті їх використання, надаючи статистику частотності вживання, стилістичні позначки та примітки щодо особливостей застосування кожного варіанту. Така глибина аналізу дозволяє обирати найбільш доречний переклад з урахуванням всіх нюансів контексту.

Інтеграція з текстовими редакторами робить ABBYY Lingvo невід'ємною частиною робочого процесу перекладача. Система дозволяє отримувати переклади та довідкову інформацію безпосередньо під час роботи з текстом, не перемикаючись між різними програмами. Така інтеграція значно прискорює процес перекладу та зменшує ймовірність помилок при перенесенні інформації між програмами.

Функція тематичного групування термінів у ABBYY Lingvo допомагає організувати роботу з великими обсягами спеціалізованої лексики. Система дозволяє створювати тематичні групи термінів, пов'язані з конкретними проектами або галузями знань, додавати до них коментарі та позначки, встановлювати зв'язки між різними групами. Це особливо корисно при роботі над довгостроковими проектами або при спеціалізації в певних галузях.

Система статистичного аналізу використання термінів в ABBYY Lingvo надає цінну інформацію для оптимізації перекладацької роботи. Програма відстежує частоту використання різних термінів, найбільш часто використовувані словники та напрямки перекладу, що дозволяє перекладачеві аналізувати свої робочі патерни та покращувати ефективність роботи.

Статистичні дані також допомагають у плануванні професійного розвитку та визначенні напрямків для подальшої спеціалізації.

Функція управління термінологічними базами в ABBYY Lingvo дозволяє створювати та підтримувати власні словники та глосарії. Система надає інструменти для імпорту термінології з різних джерел, її структурування та категоризації, додавання метаданих та зв'язків між термінами. Особливо цінною є можливість колективної роботи над термінологічними базами, що важливо при роботі в складі перекладацьких команд.

Система обробки фразеологізмів та ідіоматичних виразів у ABBYY Lingvo представляє собою особливий інструмент для роботи з складними мовними конструкціями. Програма не лише надає варіанти перекладу фразеологізмів, але й пояснює їх походження, контекст використання та можливі варіації значення в різних ситуаціях. Це особливо важливо при перекладі художньої літератури та публіцистичних текстів.

Функція термінологічного контролю в ABBYY Lingvo допомагає підтримувати єдність термінології протягом всього проекту. Система автоматично відстежує використання термінів та попереджає про можливі невідповідності або відхилення від прийнятої термінології. Це особливо важливо при роботі над великими технічними проектами, де термінологічна точність є критично важливою.

Система роботи з неологізмами та новими термінами в ABBYY Lingvo постійно оновлюється та доповнюється. Програма надає можливість відстежувати появу нових термінів у різних галузях, їх визначення та варіанти перекладу, що пропонуються експертами. Це дозволяє перекладачам залишатися в курсі останніх змін у термінології та забезпечувати актуальність перекладів.

Функція контекстуального аналізу в ABBYY Lingvo дозволяє глибоко досліджувати особливості використання слів та виразів у різних контекстах. Система надає розширені приклади використання термінів з різних джерел, що допомагає краще розуміти їх значення та обирати найбільш підходящі варіанти

перекладу. Особливо цінною є можливість аналізу частотності використання різних варіантів перекладу в конкретних контекстах.

3.3. Рекомендації щодо ефективного використання укладеного електронного словника економічних термінів

Ефективність використання електронного словника визначається оптимальним співвідношенням між затраченими ресурсами та отриманими результатами в процесі перекладацької діяльності. У контексті роботи з ABBYY Lingvo це поняття охоплює не лише швидкість пошуку необхідної інформації, але й якість отриманих перекладів, зручність роботи з програмою та можливість максимального використання всіх її функціональних можливостей. Досягнення високої ефективності вимагає системного підходу до налаштування та використання програми.

Персональний профіль користувача в ABBYY Lingvo представляє собою комплексну систему налаштувань, що визначає всі аспекти взаємодії з програмою. Це включає не лише базові параметри інтерфейсу, такі як розмір шрифту та кольорова схема, але й складні налаштування відображення лінгвістичної інформації, порядок показу словникових статей, налаштування автоматичних підказок та систему фільтрації результатів пошуку. Правильно налаштований профіль значно підвищує комфорт роботи та дозволяє максимально ефективно використовувати робочий час.

Організація системи гарячих клавіш є критично важливим аспектом оптимізації роботи з електронним словником. При інтенсивному використанні ABBYY Lingvo правильно налаштовані комбінації клавіш дозволяють значно прискорити доступ до найчастіше використовуваних функцій та зменшити навантаження на руки при роботі з мишею. Рекомендується створити персоналізовану систему гарячих клавіш, враховуючи індивідуальні особливості роботи та частоту використання різних функцій програми.

Важливо також регулярно переглядати та оновлювати ці налаштування відповідно до змін у робочих процесах.

Система швидкого доступу до словників вимагає ретельного планування та організації робочого простору програми. В ABBYY Lingvo рекомендується створити ієрархічну структуру закладок для різних типів словників, розташовуючи найбільш часто використовувані словники у швидкому доступі. При цьому важливо враховувати специфіку поточних проектів та регулярно оновлювати структуру відповідно до зміни робочих завдань. Така організація дозволяє миттєво переключатися між різними словниками та підтримувати високу швидкість роботи.

Автоматичне резервне копіювання даних є фундаментальним аспектом безпечної роботи з електронним словником. Система резервного копіювання в ABBYY Lingvo повинна бути налаштована таким чином, щоб регулярно зберігати не лише користувацькі словники та бази перекладів, але й всі персональні налаштування, включаючи гарячі клавіші, закладки та історію пошуку. Рекомендується встановити різні рівні резервного копіювання: щоденне для найважливіших даних та щотижневе для повного бекапу всієї системи.

Робота з термінологічними базами вимагає системного підходу до організації та оновлення даних. Регулярне оновлення словникових баз є критично важливим для підтримки актуальності перекладів, особливо в технічних та наукових галузях, де термінологія постійно розвивається. Рекомендується встановити графік перевірки наявності оновлень та впровадити систему контролю версій для відстеження змін у термінологічних базах.

Створення тематичних словників для конкретних проектів є важливим етапом підготовки до перекладацької роботи. При формуванні такого словника необхідно враховувати не лише базову термінологію проекту, але й споріднені терміни, типові фрази та специфічні вирази, характерні для даної галузі. Важливо також встановити чіткі критерії включення термінів до словника та розробити систему їх категоризації.

Ведення власної бази перекладів є процесом накопичення та систематизації перекладацького досвіду. Рекомендується створити структуровану систему зберігання складних випадків перекладу, включаючи контекст використання термінів, обґрунтування вибору конкретних варіантів перекладу та посилання на авторитетні джерела. Така база стає цінним ресурсом для майбутніх проектів та допомагає підтримувати високу якість перекладів.

Функція експорту термінології вимагає чіткого розуміння форматів даних та їх сумісності з різними системами. При створенні спеціалізованих глосаріїв важливо визначити оптимальний формат експорту, який забезпечить збереження всієї необхідної інформації та можливість її подальшого використання в інших програмах. Рекомендується також створювати детальну документацію щодо структури експортованих даних.

Система швидкого пошуку в ABBYY Lingvo представляє собою комплексний інструмент, ефективність якого залежить від правильного використання його можливостей. Рекомендується освоїти всі варіанти пошукових запитів, включаючи використання wildcards, регулярних виразів та фільтрів пошуку. Важливо також розуміти принципи роботи морфологічного пошуку та вміти використовувати його для знаходження всіх форм слова.

Історія перекладів є цінним ресурсом, який вимагає правильної організації та регулярного аналізу. Рекомендується періодично переглядати історію перекладів для виявлення найбільш часто використовуваних термінів та типових перекладацьких рішень. Це допомагає оптимізувати робочий процес та уникнути повторної роботи над схожими завданнями.

Резервне копіювання користувацьких словників повинно бути інтегровано в загальну стратегію управління даними. Рекомендується створити багаторівневу систему резервного копіювання, яка включає локальне зберігання, мережеве резервування та хмарне backup-рішення. Важливо також регулярно перевіряти цілісність резервних копій та можливість відновлення даних.

Синхронізація даних між різними пристроями вимагає ретельного планування та налаштування. Необхідно забезпечити надійний канал передачі даних, встановити чіткі правила вирішення конфліктів при синхронізації та створити систему контролю версій для відстеження змін. Рекомендується також регулярно перевіряти коректність синхронізації та вирішувати виникаючі проблеми.

Використання додаткових інструментів аналізу тексту може значно підвищити ефективність роботи з ABBYY Lingvo. Рекомендується інтегрувати словник з системами аналізу частотності слів, інструментами перевірки правопису та програмами управління термінологією. Це дозволяє створити комплексне робоче середовище для професійного перекладу.

Оптимізація інтерфейсу користувача є комплексним процесом, що вимагає врахування ергономічних аспектів та індивідуальних особливостей сприйняття інформації. Рекомендується налаштувати розмір та тип шрифту, контрастність та кольорову схему таким чином, щоб забезпечити комфортну роботу протягом тривалого часу. Важливо також оптимізувати розташування елементів інтерфейсу відповідно до частоти їх використання та логіки робочого процесу.

Система сповіщень та нагадувань відіграє важливу роль у підтримці ефективної роботи з ABBYY Lingvo. Рекомендується налаштувати сповіщення про доступні оновлення словникових баз, нагадування про необхідність створення резервних копій та повідомлення про зміни в термінологічних базах. Така система допомагає підтримувати актуальність робочого середовища та запобігати можливим проблемам.

Організація системи категоризації перекладів є важливим аспектом управління перекладацькими проектами. Рекомендується створити чітку систему маркування та групування перекладів за різними критеріями: галузь застосування, рівень складності, статус перевірки тощо. Це дозволяє швидко знаходити потрібну інформацію та відстежувати прогрес у роботі над різними проектами.

Використання функції порівняльного аналізу варіантів перекладу вимагає розробки чітких критеріїв оцінки. Рекомендується створити систему параметрів для оцінки різних варіантів перекладу, включаючи точність передачі значення, стилістичну відповідність, контекстуальну доречність та частотність використання. Така система допомагає приймати обґрунтовані рішення при виборі варіантів перекладу.

Інтеграція з іншими перекладацькими інструментами повинна бути ретельно спланована для забезпечення ефективної взаємодії. Рекомендується налаштувати взаємодію ABBYY Lingvo з системами машинного перекладу, програмами пам'яті перекладів та інструментами управління проектами. Важливо також забезпечити коректний обмін даними між різними програмами.

Система управління термінологічними проектами вимагає чіткої організації та координації роботи. Рекомендується створити структуру управління термінологічними проектами, включаючи розподіл ролей та відповідальності, встановлення термінів виконання та критеріїв якості. Це особливо важливо при роботі в складі перекладацьких команд.

Використання функції аудіо вимови потребує правильного технічного налаштування та регулярної перевірки якості звуку. Рекомендується забезпечити належну якість звукового обладнання та створити зручну систему доступу до аудіо файлів. Важливо також регулярно оновлювати базу аудіо записів для підтримки актуальності вимови.

Організація системи крос-посилань між термінами вимагає логічного структурування та постійного оновлення. Рекомендується створити чітку систему взаємозв'язків між термінами, враховуючи їх семантичні, тематичні та функціональні зв'язки. Це допомагає краще розуміти контекст використання термінів та знаходити альтернативні варіанти перекладу.

Система статистичного аналізу використання словника допомагає оптимізувати робочий процес. Рекомендується регулярно аналізувати статистичні дані щодо частоти використання різних функцій, найбільш

популярних термінів та типових сценаріїв роботи. Такий аналіз дозволяє виявляти можливості для покращення ефективності роботи.

Налаштування параметрів експорту даних повинно відповідати специфіці різних проектів та форматів. Рекомендується створити кілька профілів експорту для різних типів проектів, враховуючи вимоги до формату даних, структури файлів та метаданих. Важливо також забезпечити можливість швидкого переключення між різними профілями експорту.

Система перевірки якості перекладів повинна бути інтегрована в робочий процес. Рекомендується встановити чіткі критерії оцінки якості перекладів, включаючи перевірку термінологічної точності, граматичної коректності та стилістичної відповідності. Важливо також впровадити систему регулярного аудиту якості перекладів.

Управління версіями перекладів та термінологічних баз вимагає систематичного підходу. Рекомендується впровадити систему контролю версій, яка дозволяє відстежувати зміни в перекладах та термінологічних базах, зберігати історію змін та при необхідності повертатися до попередніх версій. Це особливо важливо при роботі над довгостроковими проектами.

Система зворотного зв'язку з розробниками програми допомагає вдосконалювати робоче середовище. Рекомендується активно брати участь у програмах тестування нових версій, надавати конструктивні відгуки щодо роботи програми та пропонувати ідеї для покращення функціональності. Такий підхід сприяє розвитку програми відповідно до реальних потреб користувачів

3.4. Позитивні та негативні сторони використання ABBYY Lingvo

ABBYY Lingvo - це потужна система електронних словників та лінгвістичних інструментів, яка використовується для перекладу та вивчення мов. Давайте детально розглянемо позитивні та негативні аспекти використання цього програмного забезпечення, починаючи з базового визначення та поступово розкриваючи всі нюанси його застосування.

ABBYY Lingvo являє собою комплексне програмне рішення, що включає в себе електронні словники різних типів: загальні, спеціалізовані, тематичні та термінологічні. Ця система розроблена для забезпечення користувачів швидким та зручним доступом до словникових баз даних, що містять переклади слів та словосполучень між різними мовами, а також додаткову лінгвістичну інформацію, включаючи транскрипцію, граматичні форми та приклади використання.

Одним з найбільших переваг ABBYY Lingvo є його багатомовність та універсальність. Програма підтримує велику кількість мовних пар та напрямків перекладу, що робить її незамінним інструментом для професійних перекладачів, викладачів, студентів та всіх, хто вивчає іноземні мови або працює з іншомовними текстами.

Важливою позитивною стороною ABBYY Lingvo є наявність контекстного пошуку та системи прикладів використання слів у різних контекстах. Це дозволяє користувачам краще розуміти семантичні нюанси та правильно використовувати лексичні одиниці у власному мовленні, що особливо важливо при вивченні ідіом та фразеологізмів.

Система також відрізняється зручним інтерфейсом та швидкодією, що дозволяє користувачам максимально ефективно використовувати свій час при роботі зі словником. Можливість швидкого переключення між різними словниками та мовними парами робить процес пошуку необхідної інформації максимально комфортним та продуктивним.

Значною перевагою є інтеграція ABBYY Lingvo з іншими програмами та операційною системою. Користувачі можуть використовувати функцію швидкого перекладу слів прямо з текстових документів, веб-сторінок та інших додатків, що істотно прискорює роботу з іншомовними текстами.

Програма надає можливість створення власних словників та додавання нових слів до існуючих баз даних. Це особливо корисно для спеціалістів, які працюють у вузькопрофільних галузях та потребують специфічної термінології, яка може бути відсутня у стандартних словниках.

Важливою функцією є наявність озвучування слів носіями мови, що допомагає користувачам покращувати свою вимову та краще засвоювати фонетичні особливості іноземної мови. Це робить ABBYY Lingvo не просто словником, а повноцінним інструментом для вивчення мов.

Система пропонує розширені граматичні довідки та таблиці відмінювання для різних частин мови, що допомагає користувачам краще розуміти морфологічні особливості слів та правильно використовувати їх у мовленні. Ця функція особливо корисна при вивченні мов зі складною граматичною структурою.

Позитивним аспектом є регулярне оновлення словникових баз та додавання нових слів, що дозволяє програмі залишатися актуальною та відповідати сучасним мовним тенденціям. Це особливо важливо в контексті постійного розвитку мов та появи нової термінології.

Однак, попри численні переваги, ABBYY Lingvo має і певні недоліки. Одним з найбільш суттєвих є висока вартість ліцензійної версії програми, що може бути перешкодою для індивідуальних користувачів та малих організацій, які мають обмежений бюджет на програмне забезпечення.

Система вимагає значного обсягу дискового простору для встановлення всіх словникових баз, що може бути проблематичним для користувачів з обмеженими технічними ресурсами. Крім того, повна версія програми може працювати повільно на менш потужних комп'ютерах.

Деякі користувачі відзначають недостатню повноту спеціалізованих словників для окремих професійних галузей. Це може створювати незручності для фахівців, які працюють з вузькоспеціалізованою термінологією та потребують більш детальних словникових баз.

Програма може мати проблеми з розпізнаванням та перекладом складних граматичних конструкцій та ідіоматичних виразів, що вимагає від користувачів додаткової перевірки та уточнення перекладів за допомогою інших джерел. Це особливо актуально при роботі з художніми текстами та складною технічною документацією.

Інтерфейс програми, хоча і є інтуїтивно зрозумілим для більшості користувачів, може здатися занадто складним для початківців. Наявність великої кількості функцій та налаштувань може викликати труднощі у користувачів, які тільки починають працювати з програмою.

Негативним аспектом є залежність від операційної системи та необхідність встановлення додаткових компонентів для повноцінної роботи програми. Це може створювати незручності при використанні ABBYY Lingvo на різних пристроях та операційних системах.

Деякі користувачі відзначають недостатню гнучкість системи при роботі з великими текстами та необхідність постійного переключення між різними режимами роботи. Це може сповільнювати процес перекладу та обробки текстової інформації.

Система може мати обмеження у роботі з деякими форматами файлів та не завжди коректно відображати спеціальні символи та форматування тексту. Це може створювати додаткові труднощі при роботі з документами різних форматів.

Відсутність повноцінної онлайн-версії програми обмежує можливості використання словника на мобільних пристроях та в ситуаціях, коли немає доступу до встановленої версії програми. Це може бути особливо незручно для користувачів, які часто працюють в різних місцях.

При роботі з великими обсягами тексту програма може споживати значні системні ресурси, що може негативно впливати на продуктивність комп'ютера та створювати незручності при одночасному використанні інших програм. Це особливо помітно на менш потужних пристроях.

Система може мати обмеження у підтримці деяких рідкісних мов та діалектів, що може бути проблематичним для користувачів, які працюють з менш поширеними мовами або специфічними регіональними варіантами мов. Це обмежує універсальність програми як повноцінного лінгвістичного інструменту.

У деяких випадках програма може надавати застарілі або неактуальні переклади, особливо для нових термінів та неологізмів. Це вимагає від користувачів додаткової перевірки та верифікації перекладів за допомогою інших джерел.

При роботі з великими текстами система може пропускати деякі контекстуальні нюанси та стилістичні особливості, що може призводити до неточностей у перекладі та вимагати додаткового редагування тексту. Це особливо важливо при роботі з художніми та публіцистичними текстами.

Програма може мати обмеження у функціональності при роботі без підключення до інтернету, що може створювати незручності для користувачів, які працюють в офлайн-режимі або мають обмежений доступ до мережі. Це особливо актуально для мобільних користувачів та людей, які часто подорожують.

Незважаючи на регулярні оновлення, система може відставати від сучасних тенденцій у розвитку мови та не встигати за появою нових термінів та виразів, особливо в галузі технологій та соціальних медіа. Це вимагає від користувачів постійного пошуку додаткових джерел інформації для актуалізації своїх знань.

ABBYY Lingvo пропонує спеціальні навчальні модулі для вивчення мов, що включають інтерактивні вправи та тести для закріплення словникового запасу. Ця функціональність перетворює програму на повноцінну освітню платформу, яка допомагає користувачам систематично покращувати свої мовні навички.

Важливою особливістю системи є можливість створення персоналізованих списків слів для вивчення. Користувачі можуть формувати власні тематичні словники, додавати примітки та коментарі, що робить процес вивчення мови більш структурованим та ефективним.

Система включає функцію автоматичного розпізнавання мови тексту, що значно спрощує роботу з багатомовними документами. Це особливо корисно

при роботі з текстами, які містять фрагменти різними мовами або коли користувач не впевнений у мові оригіналу.

ABBYY Lingvo надає можливість експорту та імпорту словникових баз, що дозволяє обмінюватися спеціалізованими словниками між користувачами. Це створює можливості для професійної співпраці та обміну знаннями між фахівцями різних галузей.

Програма містить функцію історії перекладів, яка зберігає всі попередні пошукові запити користувача. Це дозволяє швидко повернутися до раніше перекладених слів та фраз, що особливо корисно при роботі над довготривалими проектами.

Система пропонує розширені можливості для роботи з синонімами та антонімами, включаючи детальні пояснення відтінків значень слів. Це допомагає користувачам обирати найбільш доречні слова для конкретного контексту та збагачувати свій словниковий запас.

ABBYY Lingvo включає функцію автоматичного виправлення орфографічних помилок при введенні слів для пошуку. Система пропонує варіанти правильного написання, що значно прискорює процес пошуку потрібної інформації навіть при неточному введенні.

Програма надає можливість створення закладок для часто використовуваних слів та виразів. Ця функція дозволяє користувачам швидко отримувати доступ до найважливішої лексики без необхідності повторного пошуку.

Важливою особливістю є наявність системи крос-посилань між різними словниками та мовними парами. Це дозволяє користувачам глибше розуміти етимологію слів та їх використання в різних мовних контекстах.

ABBYY Lingvo пропонує функцію групового перекладу слів, що дозволяє одночасно перекладати декілька слів або фраз. Це значно економить час при роботі з великими списками термінів або при підготовці глосаріїв.

Система включає модуль для роботи з фразовими дієсловами та ідіоматичними виразами, надаючи детальні пояснення їх значень та приклади

використання. Це особливо важливо при вивченні англійської та інших мов, багатих на фразеологізми.

Програма надає можливість налаштування інтерфейсу відповідно до потреб користувача, включаючи зміну розміру шрифту, кольорової схеми та розташування елементів. Це робить роботу з програмою більш комфортною для різних категорій користувачів.

ABBYY Lingvo містить функцію автоматичного оновлення словникових баз через інтернет, що забезпечує доступ до найновіших версій словників та лінгвістичних даних. Це дозволяє користувачам завжди мати актуальну інформацію.

Система пропонує інтеграцію з хмарними сервісами для синхронізації користувацьких даних між різними пристроями. Це забезпечує зручний доступ до персоналізованих словників та налаштувань з будь-якого місця.

Програма включає систему статистики використання, яка відстежує найчастіше шукані слова та вирази. Це допомагає користувачам аналізувати свій прогрес у вивченні мови та фокусуватися на найбільш важливій лексиці.

ABBYY Lingvo надає можливість створення тематичних карток для запам'ятовування слів, включаючи зображення та аудіо-супровід. Це робить процес вивчення нової лексики більш ефективним та захоплюючим.

Система містить функцію порівняльного аналізу перекладів, що дозволяє користувачам бачити різні варіанти перекладу одного слова або виразу в різних словниках. Це допомагає обрати найбільш точний переклад для конкретного контексту.

ABBYY Lingvo пропонує інтеграцію з системами машинного перекладу, що дозволяє отримувати додаткові варіанти перекладу для складних текстів. Це розширює можливості програми та робить її більш універсальним інструментом.

Програма включає функцію автоматичного створення глосаріїв на основі опрацьованих текстів. Це особливо корисно при роботі з технічними документами та спеціалізованою літературою.

Система надає можливість роботи з різними системами транскрипції, включаючи фонетичну транскрипцію IPA та специфічні системи для окремих мов. Це допомагає користувачам краще розуміти вимову слів у різних мовах.

ABBYY Lingvo містить функцію групового навчання, що дозволяє викладачам створювати та поширювати навчальні матеріали серед студентів. Це робить програму ефективним інструментом для використання в освітньому процесі.

Програма пропонує розширені можливості для роботи з термінологічними базами даних, включаючи функції імпорту та експорту термінології у різних форматах. Це особливо важливо для професійних перекладачів та термінологів.

Система включає модуль для роботи з абревіатурами та скороченнями, надаючи їх розшифровку та пояснення в різних контекстах. Це допомагає користувачам краще розуміти спеціалізовані тексти та документацію.

ABBYY Lingvo пропонує функцію автоматичного створення перехресних посилань між спорідненими словами та термінами. Це допомагає користувачам краще розуміти семантичні зв'язки між різними лексичними одиницями та ефективніше засвоювати нову лексику.

Система надає можливість інтеграції з системами управління термінологією, що дозволяє підтримувати узгодженість перекладів у великих проектах. Це особливо важливо для корпоративних користувачів та перекладацьких агенцій.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 3

У результаті проведеного дослідження особливостей роботи з ABBYY Lingvo було виявлено, що дана система є потужним інструментом для перекладацької діяльності та вивчення мов. Комплексний аналіз функціональних можливостей програми показав її високу ефективність у вирішенні широкого спектру лінгвістичних завдань, від простого пошуку перекладів слів до складного аналізу текстів та роботи з професійною термінологією.

Важливим аспектом роботи з ABBYY Lingvo є її багатофункціональність та інтегрованість з іншими програмними продуктами, що значно розширює можливості користувачів при роботі з різними типами текстів та документів. Система демонструє високу ефективність у роботі з різними мовними парами та забезпечує доступ до широкого спектру спеціалізованих словників, що робить її незамінним інструментом для професійних перекладачів та лінгвістів.

Дослідження показало, що ABBYY Lingvo має потужний інструментарій для роботи з контекстом та прикладами використання слів, що дозволяє користувачам краще розуміти семантичні нюанси та правильно використовувати лексичні одиниці у власному мовленні. Особливо цінною є можливість створення власних словників та додавання нових термінів, що робить систему адаптивною до потреб конкретного користувача або професійної галузі.

Аналіз функціональності ABBYY Lingvo виявив її значні переваги у роботі з професійною термінологією та спеціалізованими текстами. Система надає можливість ефективно працювати з різними галузевими словниками, що особливо важливо при перекладі технічної документації, наукових текстів та бізнес-документації.

Разом з тим, було виявлено певні обмеження та недоліки системи, такі як висока вартість ліцензійної версії, вимоги до системних ресурсів та деякі обмеження у роботі з рідкісними мовами та діалектами. Проте ці недоліки

компенсуються широким спектром можливостей та високою якістю основного функціоналу програми.

Особливу увагу варто приділити освітньому потенціалу ABBYY Lingvo, яка надає широкі можливості для вивчення мов через інтерактивні вправи, аудіо матеріали та систему запам'ятовування слів. Це робить програму ефективним інструментом не тільки для професійних перекладачів, але й для викладачів та студентів, які вивчають іноземні мови.

Дослідження також показало високу ефективність системи в контексті роботи з різними форматами документів та можливість інтеграції з іншими програмами для обробки текстів. Це значно розширює сферу застосування ABBYY Lingvo та робить її універсальним інструментом для різних категорій користувачів.

Загалом, проведене дослідження дозволяє зробити висновок про високу ефективність ABBYY Lingvo як професійного інструменту для роботи з мовами та перекладами. Незважаючи на певні обмеження, система демонструє високу якість роботи та широкі можливості для професійного використання, що робить її одним з найбільш потужних та затребуваних інструментів у сфері лінгвістики та перекладу.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено аналізу особливостей перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу. В результаті аналізу теоретичних джерел стало зрозуміло, що метафора має численні визначення. Виявлено, що метафора визначається як властивість слів створювати образний сенс; вона також є риторичним прийомом і стилістичним тропом, заснованим на перенесенні і аналогії, що має на меті підвищення образності висловлювання та надання йому експресивного відтінку. Метафори класифікуються на такі типи: номінативні, образні, когнітивні та генералізуючі. Водночас виділяються орієнтаційні, онтологічні та структурні метафори.

Аналіз показав, що існують різноманітні класифікації метафор, засновані на різних критеріях і підходах. Дослідники розрізняють метафори за типом перенесення, на якому вони базуються, наявністю або відсутністю опорного слова, досвідом взаємодії з дійсністю, характеристиками предметів, явищ або понять, а також за способом впливу на адресата. Також встановлено, що переклад метафор є складним завданням для перекладачів через їхню експресивність, стилістичну виразність та національно-культурні особливості. Аналіз продемонстрував, що переклад метафор часто вимагає застосування перекладацьких трансформацій для досягнення адекватності. Основні методи перекладу метафор включають метафоричний переклад, що охоплює використання метафор-відповідників, метафор-аналогів та різноманітних трансформацій, таких як диференціація, калькування, перестановка та граматична заміна. У випадках, коли метафору неможливо відтворити, застосовується описовий переклад, що передає суть метафори, але не зберігає її образний характер.

Відзначено, що дослідження української фінансово-економічної лексики є відносно новим. У межах термінології фінансово-економічного дискурсу виділяються такі тематичні групи: термінологія академічного та навчального

дискурсу, ритуально-суспільного економічного дискурсу, економічних документів, медіабізнесу та професійної ділової комунікації.

У практичному розділі досліджено особливості перекладу метафори сучасного фінансово-економічного дискурсу. Дослідження виявило різноманітні методи метафоричного перекладу, які були класифіковані за кількома критеріями: метафоричний еквівалент – цей метод найчастіше застосовується, зустрічаючись у 47% прикладів. Він передбачає використання аналогічних метафор у цільовій мові, що дозволяє зберегти оригінальну образність і емоційний вплив. Описовий переклад – використовується у 18% прикладів. Він дозволяє чітко передати сенс метафори через детальне пояснення, що допомагає уникнути непорозумінь, хоча і втрачає частину образності. Метафоричний аналог – застосований у 13% прикладів. Це включає використання культурно відповідних метафор, що зберігає вплив оригіналу, адаптуючи його до нової мовної і культурної ситуації. Трансформація диференціації – зустрічається у 8% прикладів. Цей підхід дозволяє змінити метафоричний образ для кращого відображення його сенсу у цільовій мові, адаптуючи нюанси оригіналу. Трансформація перестановки – застосована у 5% прикладів. Зміна порядку елементів метафори або її структури допомагає краще інтегрувати метафору у новому мовному контексті.

Трансформація модуляції – використана у 3% прикладів. Цей метод включає зміну метафоричного образу для адаптації до культурних особливостей цільової мови, зберігаючи основний сенс. Трансформація додавання – також застосована у 3% прикладів. Вона передбачає розширення метафори додатковими поясненнями або елементами, що допомагає зрозуміти її у новому контексті. Вилучення метафори – використовується у 3% прикладів. Цей підхід включає усунення метафори і заміну її на пряме пояснення, що забезпечує точність, але може позбавити текст частини образності.

Аналіз показав, що переклад метафор вимагає тонкого балансу між точністю і збереженням стилістичної та культурної специфіки. Кожен метод має свої переваги та обмеження, які потрібно враховувати в контексті

конкретного тексту і його цільової аудиторії. Це підкреслює важливість адаптації перекладу до культурних і контекстуальних умов, щоб забезпечити максимальну ефективність комунікації та збереження образності фінансового дискурсу.

Також було проведено дослідження особливостей роботи з ABBYY Lingvo було виявлено, що дана система є потужним інструментом для перекладацької діяльності та вивчення мов. Комплексний аналіз функціональних можливостей програми показав її високу ефективність у вирішенні широкого спектру лінгвістичних завдань, від простого пошуку перекладів слів до складного аналізу текстів та роботи з професійною термінологією.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонова, О. В. Лінгвокогнітивний механізм метафори / О. В. Антонова // Нова філологія. – 2007. № 2. – С. 134–140.

2. Антонюк, М. О. Метафора та її роль в мовній картині світу / М. О. Антонюк // Мовні і концептуальні картини світу, – 2002. – № 7. – С. 15–19.

3. Балабан, О. О. Метафора як семантична універсалія : дис. … канд. філол. наук : 10.02.15 / Балабан Олена Олександрівна. – 2006. – 20 с.

4. Бацевич, Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. – Київ : вид-во «Академія», 2004. – 344 с.

5. Бережанська, Ю. В. Концептуальна метафора в англомовному медичному дискурсі / Ю. В. Бережанська // Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. пр. – 2013. – Вип. 9. – С. 479–484.

6. Бойко, Н. І. Метафора в контексті функціональної лексикографії / Н. І. Бойко. – Львів : Видавництво «Генеза», 2014. – 270 с.

7. Бондаренко, Н. А. Функціонування метафори в сучасній українській мові / Н. А. Бондаренко. – Київ : Видавництво «Київська правда», 2012. – 280 с.

8. Борсук, Л. Ф. Структурно-семантичні та функціональні особливості англомовної банківської терміносистеми : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. / Людмила Франківна. Борсук. – Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – 212 с.

9. Вовк, В. Н. Мовна метафора в художньому мовленні / В. Н. Вовк. – Київ, 1986. – 251 с.

10. Гаврилюк, А.П. Метафора, її природа та роль у мові та мовленні / А. П. Гаврилюк // Вісник Національного технічного університету України Київський політехнічний інститут. Серія : Філологія. Педагогіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 29–33.

11. Гуменюк, А. Стратегії доместикації та форенізації в українських перекладах Дж.Орвела / А. Гуменюк // XI Міжнародна студентська інтернет-конференція. – 2023. – 145 с.

12. Дяченко, О. Метафора як засіб експресії української мови / О. Дяченко // Державний ун-т. ім. Івана. Франка. – Житомир, 2017. – С. 59–64.

13. Єльнікова, Н. І. Структурний аналіз юридичних термінів у сучасній українській літературній мові. / Н. І. Єльнікова // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. / Харківський нац. ун-т. – Харків, 2018. – С. 305–307.

14. Ємець, О. В. Роль концептуальних метафор у створенні авторської картини світу / О. В. Ємець // Studia Methodologica, 2001. – С. 45–49.

15. Жовтянська, В. Психологічний механізм функціонування метафори [Електронний ресурс] / В. Жовтянська // – Умови доступу : http://journals.uran.ua/index.php/1810-2131/article/view/122407. – 03.12.2024.

16. Зубрик, А. Р. Особливості та труднощі перекладу англійських фразеологізмів / А. Р. Зубрик // Тернопільський нац. ун-т. ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 36. – С. 317–318.

17. Іванова, О. Загальна теоретична характеристика семантичної основи метафори / А. Тилько, О. Соломчук, О. Іванова ; збірник наукових тез, 2017. – С. 56–60.

18. Кіс, Т. Є. Еволюція художньої метафори: лінгвокультурний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. / Т. Є. Кіс. – Київ, 2001. – 19 с.

19. Коваленко О. В. Метафора як когнітивний і культурний феномен / О. В. Коваленко. – Харків : Видавництво «Фоліо», 2010. – 290 с.

20. Козуб, У. Я. Лінгвальні засоби актуалізації концептуальної метафори в сучасному англійськомовному медіа-дискурсі та їх відтворення в українськомовних перекладах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / У. Я. Козуб. – Київ : Київський національний лінгвістичний університет, 2020. – 228 с.

21. Корінець, А. О. Фінансово-економічна лексика сучасної англійської мови як проблема перекладу : монографія / А. О. Корінець. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 186 с.

22. Кузьменко, Т. Л. Семантичні аспекти метафори / Т. Л. Кузьменко. – Дніпро : Видавництво «Альтернатива», 2011. – 300 с.

23. Левченко, А. В. Метафора і культурні традиції: аналіз національних особливостей / А. В. Левченко. – Львів: Видавництво «Літературна Україна», 2017. – 340 с.

24. Мельничук, І. В. Когнітивна лінгвістика: теорія і практика / І. В. Мельничук. – Київ: Видавництво «Наука і освіта», 2009. – 350 с.

25. Науменко, Л. П. Діловий англомовний дискурс у ключових концептах. / Л. П. Науменко // Культура народів Причорномор'я: Науковий журнал. – Сімферополь, 2004. Том 1. № 49. – С. 40–44.

26. Овсієнко, А. Класифікації метафори в сучасному мовознавстві / А. Овсієнко // Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація. – 2018. – № 5. – С. 70–84.

27. Олійник, Н. А. Словотворчий потенціал англомовного економічного дискурсу / Н. А. Олійник // Вісник ХНУ. Харків : Константа, 2005. – Вип. 649. С. 98–101.

28. Полохач, А. Р. Бізнес-лінгвістика як нова течія прикладної лінгвістики [Електронний ресурс] / А. Р.Полохач. – Умови доступу : https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/27359/1/Полохач.pdf. – 03.12.2024.

29. Романченко, В. І. Лінгвістичні аспекти становлення терміносистеми правових документів Європейського Союзу (на матеріалі німецької та шведської мов) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / В. І. Романченко. – Київ, 2013. 16 с.

30. Селіванова, О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 711 с.

31. Селіванов, О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. – Київ, 2004. – 148 с.

32. Сидоренков, Е. О. Новітня економічна термінологія в англомовному дискурсі ЗМІ та її відтворення в українському перекладі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Е. О. Сидоренков. – Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2022. – 245 с.

33. Сметана, І. І. Особливості термінології сучасного економічного дискурсу / І. І. Сметана, Г. В. Сухенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, : 2020, – 372 с.

34. Соколова, М. Ю. Семантика метафори / М. Ю. Соколова. – Одеса: Видавництво «Промінь», 2005. – 310 с.

35. Сопилюк, Н. М. Переклад як особливий вид міжмовної та міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] / Н. М. Сопілюк. – Умови доступу : http://tractatus.sumdu.edu.ua/ru/sopilyuk-n-m-pereklad-yak-osobliviy-vid-mizhmovnoyi-ta-mizhkulturnoyi-komunikatsiyi/. – 03.12.2024.

36. Стребуль, О. М. Лексико-прагматичні особливості фразеологічних одиниць в економічних текстах (перекладацький аспект) / О. М. Стребуль. – кваліфікаційна робота магістра. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 94 с.

37. Товстенко, В. Мовний портрет сучасного економіста. / В. Товстенко // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 173. – С. 121–126.

38. Чередниченко, О. І. Міжкультурні аспекти перекладу / О. І. Товстенко. – К. : Либідь, 2007. – 248 с.

39. Чередниченко, О. І. Про мову і переклад / О. І. Чередниченко. – Київ : Либідь, 2007. – 248 с.

40. Шевченко, Л. І. Культурологічні аспекти метафори в українській мові / Л. І. Шевченко. – Київ: Видавництво «Академія», 2015. – 330 с.

41. Шиманович, Г. М. Метафора як когнітивний механізм номінації та її роль у мовній картині світу [Електронний ресурс] / Г. М. Шиманович. –

Умови доступу : http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54447/09-Shimanowich.pdf?sequence=1Bargiela-Chiappini. – 03.12.2024).

42. Nickerson, C. Business discourse / C. Nickerson, B. Planken. – Palgrave Macmillan, 2007. – 227 p.

43. Beaugrande, R. A. Introduction to Text Linguistics [Електронний ресурс] / R. A. Beaugrande, W. Dressler. – London: Longman, 1981. – Умови доступу : http://www.beaugrande.com/introduction_to_text_linguistics.htm. – 03.12.2024.

44. Black, M. Models and Metaphors / M. Black. – Cornell University Press, 1962.

45. Crystal, D., Encyclopedia of the English Language. / D. Crystal. – Cambridge University Press, 2005. – 205 p.

46. Crystal, D., English as a Global Language / D. Crystal. – Cambridge University Press, 2003. – 202 p.

47. Daniushina, Y. Business linguistics and business discourse / Y. Daniushina. – Caliodoscopo. Unisinos, 2010. – Vol. 8, n.3. P. 241–247.

48. Danyushina, Y. Business Linguistics – A New Interdisciplinary Synergy / Y. Daniushina. – International Journal of Arts & Sciences. International Journal.org, 2011. – 4.18. P. 177–186.

49. Guerra, A. F. Translating culture: problems, strategies and practical realities / A. F. Guerra. – Croatia science journal of literature, culture and literary translation. Art and Subversion, 2012. – № 5. P. 1–27.

50. Korunets, I. V. Theory and practice of translation / I. V. Korunets. – Vinnytsya: Nova Knyha Publishers, 2001. – 448 p.

51. Kövecses, Z. Metaphor and Emotion*:* Language, Culture, and Body in. Human Metaphors of Musical Motion / Z. Kövecses. – Metaphor and symbol, 18(2), pp. 63–84.

52. Lakoff, G. Metaphors we live by / M. Johnsen, G. Lakoff. – London: The university of Chicago press, 2003. – 193 p.

53. Lakoff, G. Philosophy in the Flesh / M. Johnson, G. Lakoff. – Basic Books, 1999.

54. Maitland, S. What is cultural translation / S. Maitland. – Bloomsbury Publishing, 2017. – 192 p.

55. Newmark, P. More Paragraphs on Translation / P. Newmark. – Multilingual Matters, 1998. – 226 p.

56. Newmark, P. Textbook of Translation / P. Newmark. – Harlow : Pearson Education Limited, 2008. – 292 p.

57. Ortony, A. Metaphor and Thought / A. Ortony. – Cambridge University Press, 1993. – 196 p.

58. Redicker, C. Business English as a technical language and "Decision-oriented regional studies" / C. Redicker. – Hamburg: Rebo-Star, 1998. – 167 p.

59. Ricoeur, P. The Rule of Metaphor / P. Ricoeur. – The Creation of Meaning in Language. NY: Routledge Classics, 2004. – 450 p.

60. Wilss, W. The Science of Translation: Problems and Methods / W. Wills. – Tubingen: Narr, 2009. – 292 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

61. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1 / Редкол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.

62. Linguistic Encyclopaedic Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195139778.001.0001/acref9780195139778

63. Bargiela-Chiappini, F. Business discourse / C. Nickerson, F. Bargiela-Chiappini. – Palgrave Macmillan, 2007. – 227 p.

64. Beaugrande R.A. Introduction to Text Linguistics / R. A. Beaugrande, W. Dressler. – Ed. London: Longman, 1981.

65. Linguistic Encyclopaedic Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195139778.001.0001/acref9780195139778

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

66. BBC.News. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : https://www.bbc.com/business

ДОДАТКИ

Додаток 1

Способи перекладу метафор фінансового дискурсу

№	Англійська метафора	Український переклад	Спосіб перекладу
1	a mountain of paperwork	гора паперової роботи	Метафоричний еквівалент
2	at a crossroads	на роздоріжжі	Метафоричний еквівалент
3	on shaky ground	на хиткому ґрунті	Метафоричний еквівалент
4	battlefield	поле битви	Метафоричний еквівалент
5	shark	акула	Метафоричний еквівалент
6	double-edged sword	меч з двома лезами	Метафоричний еквівалент
7	skating on thin ice	ходить по тонкому льоду	Метафоричний еквівалент
8	weather the financial storm	пережити фінансову бурю	Метафоричний еквівалент
9	drowning in debt	тоне в боргах	Метафоричний еквівалент
10	gold rush	золота лихоманка	Метафоричний еквівалент
11	rising star	зірка, що сходить	Метафоричний еквівалент
12	solid financial foundation	міцна фінансова основа	Метафоричний еквівалент
13	tightening the belt	затягує пояси	Метафоричний еквівалент
14	green lights	зелені сигнали	Метафоричний еквівалент
15	crystal ball	кришталевий шар	Метафоричний еквівалент
16	silver bullet	срібна куля	Метафоричний еквівалент
17	walking a tightrope	ходіння по канату	Метафоричний еквівалент
18	cold front	холодний фронт	Метафоричний еквівалент
19	shot in the dark	постріл у темряву	Метафоричний еквівалент
20	deep waters	глибокі води	Метафоричний еквівалент
21	roller coaster	американські гірки	Метафоричний еквівалент

22	fast track	швидкісна траса	Метафоричний еквівалент
23	shining example	яскравий приклад	Метафоричний еквівалент
24	middle ground	золота середина	Трансформація модуляції
25	runaway train	потяг, що мчить без зупинок	Трансформація модуляції
26	on the rise	на стадії зростання	Трансформація додавання
27	on solid ground	стоїть на твердому ґрунті	Трансформація додавання
28	head start	фора	Метафоричний аналог
29	put all eggs in one basket	поставив усе на одну карту	Метафоричний аналог
30	high-stakes gamble	гра з високими ставками	Метафоричний аналог
31	ahead of the curve	на крок попереду	Метафоричний аналог
32	riding the wave	на хвилі	Метафоричний аналог
33	turn fortunes around	кардинально змінити долю	Метафоричний аналог
34	ticking time bomb	годинник з відліком	Метафоричний аналог
35	hit the jackpot	отримала джекпот	Трансформація диференціації
36	winning hand	виграшна комбінація	Трансформація диференціації
37	heated debate	гаряча дискусія	Трансформація диференціації
38	steady river	стабільний потік	Трансформація диференціації
39	well-oiled machine	добре налагоджена машина	Трансформація диференціації
40	high-risk, high-reward	з високим ризиком і високою винагородою	Трансформація перестановки
41	sinking ship	корабель, що тоне	Трансформація перестановки

Додаток 2

Неметафоричні способи перекладу метафор фінансового дискурсу

№	Англійська метафора	Український переклад	Спосіб перекладу
1	flooded with cheap goods	заповнений дешевими товарами	Вилучення метафори
2	in deep water	у скрутному становищі	Вилучення метафори
3	burning through cash	швидко витрачають гроші	Описовий переклад
4	broke the bank	втратив все	Описовий переклад
5	at a breaking point	на межі краху	Описовий переклад
6	took a big hit	зазнала великих втрат	Описовий переклад
7	took a nosedive	різко впав	Описовий переклад
8	dead in the water	приречена на провал	Описовий переклад
9	a finger in every pie	всюди є частка	Описовий переклад
10	flooded	заповнений	Описовий переклад
11	game-changer	фактор змін	Описовий переклад
12	shot in the arm	підтримка	Описовий переклад

13	soaring to new heights	стрімко зростають до нових висот	Описовий переклад

Додаток 3

Англійсько-український словник економічних термінів із транскрипцією

№	English Word	Transcription	Ukrainian Translation
1	Account	[əˈkaʊnt]	Рахунок
2	Accounting	[əˈkaʊntɪŋ]	Бухгалтерський облік
3	Accounts payable	[əˈkaʊnts ˈpeɪəbl]	Кредиторська заборгованість
4	Accounts receivable	[əˈkaʊnts rɪˈsiːvəbl]	Дебіторська заборгованість
5	Accrual	[əˈkruːəl]	Нарахування
6	Acquisition	[ˌækwɪˈzɪʃən]	Придбання
7	Asset	[ˈæset]	Актив
8	Audit	[ˈɔːdɪt]	Аудит
9	Balance sheet	[ˈbæləns ʃiːt]	Баланс
a	Bankruptcy	[ˈbæŋkrəptsi]	Банкрутство
11	Bond	[bɒnd]	Облігація
12	Budget	[ˈbʌdʒɪt]	Бюджет
13	Capital	[ˈkæpɪtl]	Капітал
14	Cash flow	[kæʃ fləʊ]	Грошовий потік
15	Collateral	[kəˈlætərəl]	Застава
16	Commission	[kəˈmɪʃən]	Комісія
17	Competition	[ˌkɒmpəˈtɪʃən]	Конкуренція

18	Consumer	[kənˈsjuːmə]	Споживач
19	Contract	[ˈkɒntrækt]	Контракт
20	Cost	[kɒst]	Витрати
21	Credit	[ˈkredɪt]	Кредит
22	Currency	[ˈkʌrənsi]	Валюта
23	Debt	[det]	Борг
24	Debit	[ˈdebɪt]	Дебет
25	Deflation	[diːˈfleɪʃən]	Дефляція
26	Demand	[dɪˈmɑːnd]	Попит
27	Depreciation	[dɪˌpriːʃiˈeɪʃən]	Амортизація
28	Dividend	[ˈdɪvɪdend]	Дивіденд
29	Equity	[ˈekwɪti]	Власний капітал
30	Exchange rate	[ɪksˈtʃeɪndʒ reɪt]	Обмінний курс
31	Expenditure	[ɪkˈspendɪtʃə]	Витрати
32	Export	[ˈekspɔːt]	Експорт
33	Financial statement	[faɪˈnænʃəl ˈsteɪtmənt]	Фінансова звітність
34	Fiscal policy	[ˈfɪskəl ˈpɒlɪsi]	Фіскальна політика
35	Fixed cost	[fɪkst kɒst]	Постійні витрати
36	Forecast	[ˈfɔːkɑːst]	Прогноз
37	GDP	[ˌdʒiː diː ˈpiː]	ВВП
38	Grant	[grɑːnt]	Грант
39	Growth	[grəʊθ]	Зростання
40	Hedge	[hedʒ]	Хеджування
41	Import	[ˈɪmpɔːt]	Імпорт

42	Income	[ˈɪnkʌm]	Дохід
43	Inflation	[ɪnˈfleɪʃən]	Інфляція
44	Insurance	[ɪnˈʃʊərəns]	Страхування
45	Interest	[ˈɪntrəst]	Відсоток
46	Investment	[ɪnˈvestmənt]	Інвестиція
47	Invoice	[ˈɪnvɔɪs]	Рахунок-фактура
48	Joint venture	[dʒɔɪnt ˈventʃə]	Спільне підприємство
49	Lease	[liːs]	Оренда
50	Liability	[ˌlaɪəˈbɪlɪti]	Зобов'язання
51	License	[ˈlaɪsəns]	Ліцензія
52	Loan	[ləʊn]	Позика
53	Loss	[lɒs]	Збиток
54	Market	[ˈmɑːkɪt]	Ринок
55	Merger	[ˈmɜːdʒə]	Злиття
56	Monetary policy	[ˈmʌnɪtəri ˈpɒlɪsi]	Монетарна політика
57	Mortgage	[ˈmɔːgɪdʒ]	Іпотека
58	Net worth	[net wɜːθ]	Чиста вартість
59	Opportunity cost	[ˌɒpəˈtjuːnɪti kɒst]	Альтернативна вартість
60	Overhead	[ˈəʊvəhed]	Накладні витрати
61	Payment	[ˈpeɪmənt]	Платіж
62	Pension	[ˈpenʃən]	Пенсія
63	Portfolio	[pɔːtˈfəʊliəʊ]	Портфель
64	Price	[praɪs]	Ціна
65	Profit	[ˈprɒfɪt]	Прибуток

66	Property	[ˈprɒpəti]	Власність
67	Purchase	[ˈpɜːtʃəs]	Купівля
68	Quote	[kwəʊt]	Котирування
69	Rate	[reɪt]	Ставка
70	Receipt	[rɪˈsiːt]	Квитанція
71	Recession	[rɪˈseʃən]	Рецесія
72	Revenue	[ˈrevənjuː]	Виручка
73	Risk	[rɪsk]	Ризик
74	Salary	[ˈsæləri]	Заробітна плата
75	Sale	[seɪl]	Продаж
76	Share	[ʃeə]	Акція
77	Stock	[stɒk]	Акції
78	Supply	[səˈplaɪ]	Пропозиція
79	Tax	[tæks]	Податок
80	Trade	[treɪd]	Торгівля
81	Transaction	[trænˈzækʃən]	Операція
82	Transfer	[ˈtrænsfɜː]	Переказ
83	Treasury	[ˈtreʒəri]	Казначейство
84	Trust	[trʌst]	Довірче управління
85	Turnover	[ˈtɜːnəʊvə]	Оборот
86	Unemployment	[ˌʌnɪmˈplɔɪmənt]	Безробіття
87	Value	[ˈvæljuː]	Вартість
88	Variable cost	[ˈveəriəbl kɒst]	Змінні витрати
89	Venture capital	[ˈventʃə ˈkæpɪtl]	Венчурний капітал

90	Wage	[weɪdʒ]	Заробітна плата
91	Warehouse	[ˈweəhaʊs]	Склад
92	Warranty	[ˈwɒrənti]	Гарантія
93	Wealth	[welθ]	Багатство
94	Wholesale	[ˈhəʊlseɪl]	Оптова торгівля
95	Working capital	[ˈwɜːkɪŋ ˈkæpɪtl]	Оборотний капітал
96	Yield	[jiːld]	Дохідність
97	Zero-sum	[ˈzɪərəʊ sʌm]	З нульовою сумою
98	Zone	[zəʊn]	Зона
99	Leverage	[ˈliːvərɪdʒ]	Важіль
100	Liquidity	[lɪˈkwɪdɪti]	Ліквідність